

AZ ELSÜLYEDT HARANG

MESEDRÁMA

IRTA
HAUPTMANN GERHART

FORDITOTTA
LENKEI HENRIK

BUDAPEST
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(WODIANER F. ÉS FIAI) RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1909.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest: Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2017
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-121-8 (online)
MEK-16667

ALAKOK.

Henrik, harangöntő.

Magda, felesége.

Gyermekeik.

A lelkész.

A tanító.

A borbély.

Szomszédasszony.

Agganyó.

Aranyvirág, tündéri teremtmény.

Vizikirály.

Erdei manó, faunféle szellem.

Sellők.

Famanók.

Törpék.

A mese színhelye a hegység és egy falu ennek lábánál.

ELSŐ FELVONÁS.

Fenyőkörülzúgta hegyi rét. Balra a fenéken, félig elrejtve a föléje nyúló szikla alatt, egy kis bódé. Elül, jobbra, közel az erdő széléhez, egy ódon szivárványos kút. Kávján ül Aranyvirág.

ARANYVIRÁG (félig gyermek, félig hajadon, fésüli vastag, aranyvörös haját, elhesseget egy méhet, mert munkája közben alkalmatlankodik neki).

Te aranyos dongó honnan jövel?

Mézsürcsölő te, viaszkészítő te! -

Te napmadárka, mit zavarasz meg engem?

Menj! Hagyj békében! Hadd, hogy kisimítsam

Néném aranyfésűjével hajam,

Különben megszid, hogyha hazajön.

Menj, mondom. Hagyj! Mit is keressz te nálam?

Virág vagyok-e? Bimbó-e az ajkam?

Repülj a gyepre át a patakon:

Ott krokusz nyit, viola, kankalin:

Ezekbe bújj s igyál lerészegültig.

Komolyan mondom: takarodj haza!

Tudod, hogy úgyis kiestél a kegyből:

Anyókám régen gyűlöl tégedet,

Mert áldozó gyertyákat templomoknak

Te szerzel viaszoddal. Illik ez?

Hé, te vén kémény ott a háztetőn

Fujj ide füstöt! Kergesd el a gázt.

Jőjj ide gúnár. Verd le, verd le!

Hosszú csőröddel nyeld le, nyeld le!

Hess! Végre hát! (A méhe elszáll.)

(Egy pár pillanatig zavartalanul fésülködik, aztán a kút fölé hajlik és lekiált.)

Halló! Vizek királya!

Nem hallja! Ugy magamnak danolok:

Nem tudom honnan jövék,

Azt se tudom, hova mék.

Vagyok-é erdei madárka,

Avvagy tündérleányka?

A sok virág, mi kikel itt,

Hogy az erdő illatukkal megtelik -

Ki fejtené meg

Honnan jövének!

De néha sóvár vágyam támad

Ismerni apámat és anyámat -

Ha nem lehet, hát belenyugszom

Én szép aranyhajú tündérkisasszony!

(Újra a kútba kiált.)

Hé! Jőjj fel végre vén Vizikirály!

Anyókám tobozokat szedni ment.

Szörnyen unatkozom! Mesélj nekem!

Tedd kedvemért! Cserébe mint a nyest
A pataki molnár tyúkketreczéhez
Lopózom és számodra elcsenek
Egy fekete kakast. Hé! Végre jön.
Kuruttyol már a vízben s bugyborékol.
Ha most kiszáll, eltöri hevenyén
A sötét tükröt, melyből nagyvígán
Magamnak íme visszabókolok.

(Tükörképével kaczerkodik.)

Ej, jó napot, te kedves vízi tündér!
Mi a neved - hogyan? - Aranyvirág?
Azt hiszed, hogy a lányok szépe vagy?
Igen? Én én vagyok Aranyvirág.
Miket csacsogsz: ujjaddal mutatod
Ikeremlőcskéd mintha mondanád -
Nem vagyok-é oly szép, mint Freya? Fürtöm
Nem tiszta napsugárból van-e szőve,
Úgy, hogy a vízfenéken odalent
Darab aranyként visszatündököl?
Hajad tűzhálóját ne teregesd ki
A víz mélyében, mintha halakat
Akarnál fogni benne, mert imé
Követ dobok belé te balga lány,
És henczegésed rögtön véget ér...
Olyan vagyok, mint máskor. Vízkirály hé!
Mulattass már kicsit. No, végre itt van.
Haha. Szép nem vagy, annyi szent! A hátam
Jobban borsózik valahányszor látlak.

VIZIKIRÁLY (a víz öregje, sással a hajában, csurog a víztől, hosszan kifújja magát, mint egy fóka. Szemével hunyorít, míg hozzászokik a napvilághoz).
Brekeke!

ARANYVIRÁG (utánozva). Brekeke! Úgy-e csodálkozol,
Hogy tavaszillat van a levegőben?
Pedig már tudomást vett róla mind:
A legutolsó gőte az odúban,
A pitypalatty, a pizstráng, a vakondok,
A vidra, meg a légy, meg a pocok,
Az ölyv a légben, meg a nyúl a fűben.
S te még hírét se vetted?

VIZIKIRÁLY (dühösen felfújja magát). Brekeke!

ARANYVIRÁG. Aludtál, ugy-e. Se hallasz, se látsz?

VIZIKIRÁLY. Brekeke. Ne légy oly kotnyeles!
Jól értsd szavam. Te szöcske, szöcske te!
Tojás sárgája te, bibicz fióka!
Te pöttöm, te barázdabillegető!
Mondom neked koaksz-koaksz, kvakvak!

ARANYVIRÁG. Ha megharagszik bácsikám,
Körtánczot magam járok ám!
Bomlik utánam sok dalja legény
Mert szép fiatal s kedves vagyok én!

(Ujjongva.)

Ej haj! Fiatal s kedves vagyok én!

ERDEI MANÓ (a szín mögött). Csuhanj!

ARANYVIRÁG. Manócskám jőjj, tánczolj velem!

ERDEI MANÓ (kecskelábbal és szakállal, szarvakkal, bohókásan a rétre jő).

Táncolni nem tudok, de ugrani
A leggyorsabb őzbaknál ügyesebben.
Ha nincs inyedre - (sóváran) - más ugrást is értek!
Jőjj csak velem tündérekém a bozótba,
Egy öreg odvas fűzfát tudok ott,
Hová kakasszó még el nem hatott,
Ott nyesek én néked egy csodasípot,
Melynek szavára tánczol valahány!

ARANYVIRÁG (menekül előle).

Én - teveled?

(Csufondárosan.)

Bakugrós! Bozontos!
Velem ne bolondozz!
Mohaasszonykáidat üzd,
Vidd oda nékik a kecskebűzt.
Én karcsú vagyok és tiszta!
Menj manónédhoz vissza,
Ki neked
Naponta szül egy gyereket,
Vasárnap
Meg hármat.
Ez együttvéve
Kilencz egy hétre.
Kilencz maszatos, iczipiczi ugrós gödölyécske!
Hahaha!

(Kaczagva el.)

VIZIKIRÁLY. Brekeke. Igazi vadméh ez a lány.
Terring....!

ERDEI MANÓ (meg akarta fogni a lányt, most megállva).
Ezt volna aztán jó ölelni!

(Makrapipát vesz elő s meggyújtja kénes gyújtóval, a mit patájához dörzsöl. Szünet.)

VIZIKIRÁLY. Mi ujság otthon?

ERDEI MANÓ. Semmi különös.
Meleg szag csiklandoz már nálatok.
Minálunk fent sívít, söpör a szél,

Duzzadt felhők húzódnak a gerinczen
S maguk alá eresztik a vizük,
Akár kipréselt nedves szivacsok.
Disznóság!

VIZIKIRÁLY. Hát mi ujság egyebekben?

ERDEI MANÓ. Tegnap az első salátát ettem,
Ma délelőtt sétának eredtem,
A horhókon leereszkedtem
S a rengetegbe bejutottam...
Földet ástak, követ törtek ottan.
Pokolba is! Nem bánt úgy semmi más,
Mint ha kápolna épül meg templom.
Nyomorú limlom!
Meg az az átkozott harangozás!

VIZIKIRÁLY. Utálatos!
Mint a kenyér, ha köménymagos!

ERDEI MANÓ. De mit ér a jaj, káromkodás?
Az örvény szélén emelkedik fel
Ez az új tákolmány,
Toronynyal, gombbal, ablakívvel,
Már a kereszt ott fénylik ormán.
Ha nem jöttem vón' hamarost,
Bögésivel kínozna most
A harangállat, ez a fene,
S biztos magasban függene,
Így megfulladva fekszik a tóban!
Valóban

Kakasra mondom... ez volt azt' a játék...
A magas hegyi fűben állék,
Sóskaszárat rágva,
Fejem lehajtva egy fenyőágra,
S épp azon járt az eszem:
Szeretőmet most hol veszem -
Ekkor alattam
Egy kőre tapadtan,
Vérvörös pillécskét látok,
Kínos szorongva kapált ott.
Reákiáltok:
Odaszáll kezemre -
Sejtém, ott egy tündérke benne!
Aztán fecsegett
Nekem eleget:
Hogy béka a tavakba
Petéit már lerakja,
S egyéb efféle tücsköt-bogarat,
Mi már eszembe sem maradt.
De a hogy elmesélte ezt,
Egyszerre csak zokogni kezd.

Lecsittítom pár nyájas szóval,
Aztán újból megszólal:
Hogy nagy gyűhézve, ostort csettegetve,
Valamit felczipeltek a hegyre.
Vasból egy felfordult vajhordót
Vagy ehhez hasonlót.
Rettenetes a szörnynek képe,
Megborzad tőle a moha népe!
S ezt akarják - elgondolni sok -
A toronyba tenni a gonoszok,
S kalapácscsal naponta verni-törni,
A törpe manókat halálra gyötörni. - -
Azt felelém: ej-ej! ohó!
Aztán a tündike elcsapongott,
Én meg egy nyájhoz odasompolygok
S leszopom magam, gondolva: hohó!
Három anyakecske tőgyit hörpintem ki
- Azokból se fej már tejet senki! -
Aztán odaállok a vörös tutajra,
Figyelve a mind nagyobb zshivajra
S hogy jöttek, dühömrre féket vetettem,
Tüskén-kövön át utánok eredtem:
Nyolcz gebe ím istrángba görnyed,
Alig vonszolja előre a szörnyet!
Szűgyük sziszákol, térdük reszket,
Megállnak, újra nekikezdnék -
Jól láttam: a nagy társzekér
Nagynehezen ha a hegyre ér.
Így őket - jó manóka
Móka! -
Ott vitt útjuk az örvény szélén,
További bajtól megkimélém!
A kereket megfogtam,
Küllője megroppan,
A harang megingott,
Talpáról lesiklott.
Még egy lökés, még egy roham
S hanyatthomlok a mélybe zuhan.
Hej, hogy szökdécselt,
S ugrása közben hogy nyögdécselt!
Sziklákön át
Vaslabda gyanánt
Hogy bongott-zsongott,
Hogy visszakongott.
A mélységben a fröcscsenő ár fogadta -
Most ott pihen az istenadta!

(Mialatt az Erdei Manó beszélt, alkonyodni kezdett. Elbeszélése vége felé többször gyenge segélykiáltás hallatszott. Most megjelenik Henrik. Betegen és nagynehezen a bódéhoz vándorog. Az Erdei Manó eltűnik az erdőben, a Vizikirály a kútban.)

HENRIK (harmincz éves. Sápadt, elgyötrött az ábrázata).
Jó emberek. Nyissátok meg az ajtót!
Eltévedtem. Segítsetek. Lebuktam.
Segítsetek, tovább már nem birom!

(Nem messze a bódé ajtajától ájultan a fűbe roskad. Bibor alkonysáv a hegyek fölött. A nap leszállt. Hűvös éjjeli szél lengedez a színen át. Agganyó puttonnyal a hátán az erdőtől ide-totyog. Haja hófehér, kibontott. Arcza inkább férfiéhez hasonlít, mint nőéhez. Szakállpelyhekkel.)

AGGANYÓ (valamely tájszólásban beszél).
Aranyvirág, gyere, segíts czipelni!
Túlságosan megraktam vállamat,
A lélekzetem elfogy, hol maradsz?

(Egy bőregérhez, a mint mellette elcsapong.)

Hé, bőregér te, nem hallod szavam?
Még lesz időd megszédni bögyödet.
Repülj odabe a kis ablakon,
Nézd meg, hogy ott van-e az a leány.
Gyűjjön ki tüstént. Még vihart kapunk ma!

(Gyöngén megvillan, az ég felé fenyegetve.)

Te öreg ott fent, ne bomolj nagyon,
Kicsit tartsd féken kecskebakjaid
S ne csillogtasd vadul vörös szakállad!

(Egy mókushoz, a mint az úton átszökik.)

Mogyorót kapsz tőlem, te kicsi mókus,
Még fiatal vagy, ugrani jól tudsz,
Fuss odaát a hajlokomba
Aranyvirágot hídd ide nyomba!

(Lábával Henrikbe botlik.)

Hát ez meg mi? Ki fekszik itt? Hahó.
Mondd meg hamar, mi dolgod idefenn?
Te ficzkó! Mi? Nem hallod mit beszélek?
Talán meghaltál? Hé, Aranyvirág?
Odalent úgylis a sarkomba vannak
A jegyző meg a lelkesz... ez hiányzott!
E nélkül is üldöznek mint kutyát.
Még csak egy hullát ha nálam találnak,
Utolszor látnám akkor házamat.
Elvinnék tőlem tüzifául. Ej!
Te ficzkó! Nem hall!

(Aranyvirág kilép a bódéból kérdő tekintettel.)

Itt vagy végre? Nézd csak
Vendéget kaptuk, még pe'g csöndöset.
Eredj, hozz szalmát, vess ágyat neki!

ARANYVIRÁG. A házban?

AGGANYÓ. Hát még a patvarba mit?
Mit is keresne a ficzkó szobánkba? (El a házba.)

(Aranyvirág, mintán egy perczre eltűnik a házban, megjelenik egy köteg szalmával. Épen le akar térdelni Henrik mellett, mikor ez felnyitja szemét.)

HENRIK. Mondd, jó leányzó, hol vagyok? Beszélj!

ARANYVIRÁG. Ej, a hegyekben!

HENRIK. A hegyekben! Úgy!
De mondd, hogy kerültem ide fel?

ARANYVIRÁG. Ezt nem tudom, te kedves idegen!
De ne törődj vele, hogy mint esett.
Itt széna, moha! Hajtsd rá fejedet
S pihend ki magad. Látom, rászorulsz.

HENRIK. Igazad van. Ki kell magam pihennem!
De gyermekem... nyugalmam messze tünt...

(Nyugtalanul.)

És tudnom kell, mi történt itt velem.

ARANYVIRÁG. Bár sejteném!

HENRIK. Úgy érzem... gondolom...
Álomnak tetszik, hogy rágondolok.
Bizony nyál most is álmodom!

ARANYVIRÁG. Nesze.
Tejet kell innod, hogy erőre kapj!

HENRIK (mohón).
Igen! Innom kell! Addsza, addsza mind!

(Iszik az edényből, mit odatart neki.)

ARANYVIRÁG (mialatt iszik).
Úgy látom, nem vagy itthon a hegyekben:
Az emberektől származol a völgyben
S ide tévedtél, mint az a vadász,
Ki röpke vad nyomában ide hágott
S halálra zúzva lebukott a bérczről,
De, úgy hiszem, más fajta férfi volt...

HENRIK (mintán ivott, mereven, mámoros csodálattal nézi Aranyvirágot).
Beszélj, beszélj csak. Italod üdített.
De szavad inkább! (Elgyötrödtén.) Más mi fajta férfi,
Jobb fajta! S ez is elbukik... Beszélj!

ARANYVIRÁG. Mit ér beszédem? Inkább elmegyek
És friss vizet merek neked a kútból
Por s vér szennyez be...

HENRIK (könyörögve). Ó maradj, maradj!
(Aranyvirágot könyökénél megfogja, ez habozva áll.)

HENRIK (folytatva).
S tekints reám talányos szép szemeddel!
Ujúltni látom benne a világot,
Egét, hegyét és vándorfellegét...
Ez a világ ujonnan élni csábít.
Maradj leánykám.

ARANYVIRÁG (nyugtalanul). Légyen mint kívánod,
Hanem...

HENRIK (lázasan esedezve).
Maradj velem! Ne menj, ne menj el!
Még nem tudod, nem sejtéd, hogy te mim vagy...
Ne ébressz! Megmondom neked leányka...
Lebuktam... ám inkább csak te beszélj,
Mert égi hangod vágyom hallani!
Szólj! Mért nem szólsz. Miért nem énekelsz?
Lebuktam. Hogy mint történt, nem tudom.
Talán a jártam ösvény engedett?
Talán önkényt, talán önkénytelen.
Elég! Lebuktam, s por, kő, gyep velem.

(Lázasan.)

Belefogóztam egy cseresznyefába...
Igen egy vadcsereznye fácska volt.
A sziklarésben volt a gyökere,
De törzse eltört s én kezembe tartva,
Hogy szertehulltak rózsaleveli,
A mélybe buktam s meghalék. Halott
Vagyok most. Mondd, hogy az vagyok, nehogy
Fölkeltsenek.

ARANYVIRÁG (tétován). Úgy gondolom, hogy élsz!

HENRIK. Tudom, tudom. Nem sejtém azelőtt:
Halál az élet, élet a halál.
Lebuktam. Éltem. (Összeesik.) Lebukott harangom.
Mindketten buktunk. Ki bukott elébb?
Elöttem ő, vagy én előtte tán?
Ki mondaná meg? Meg nem tudja senki!
S ha meg is tudná, mindegy már nekem:
Éltembe történt s most halott vagyok.

(Lágyan.)

Maradj. Kezem még mint a tej fehér
S ólomnehéz, alig birom emelni.
De hogy rajt' végig árad hajzatod,
Mintha Bethesda habját érzem.
Maradj! Maradj! Kezem szelid s te szent vagy.
Már láttalak. Hol is láthattalak már?
Éretted küzdtem, szolgáltam soká.
Milyen sokáig? Sohse sikerült még
Harang érczébe hangodat igéznem,

Hogy a napünnep aranyába forrjon!
Hány véres könnyűt sírtam e miatt.

ARANYVIRÁG. Te sírtál? Véres könnyűt? Mit jelent ez?
Beszédedet felfogni nem tudom.

HENRIK (erőlködik, hogy felkeljen).
Emelj föl kissé bájos képzetem.

(Aranyvirág megtámasztja.)

Hogy rám hajolsz így, bár megváltanál
Szerelmes karral a kemény göröngytől,
Hová az óra mint keresztre lánczol.
Ó válts meg engem. Van hozzá erőd!
S itt homlokomról... ments meg lágy kacsóddal!
Tövískoszorút fontak homlokomra,
Nem koronát sóvárgok... csak szerelmet!

(Félig ülő helyzetben, Kimerülve.)

Szerelmet! Így, így! Köszönöm neked!

(Ömlengve.)

Mi szép itt! Mily sajátos susogás!
Mily titkosan mozgatják a fenyők
Sötétlő karjukat. Mi ünnepélyes
Fejük ringása. A mese, igen,
A mese lebben a pagonyon át.
Valami bűg! Valami megzörög.
Valami a harasztot emelinti.
És ime, ködlő hosszú köpenyében
Közélg valaki... karjait kinyújtja,
Fehér ujjával én felém mutat.
Most megfogott... fülem - nyelvemhez ért,
Szemem illette... most eltűnt... s te itt vagy...
Te vagy a mese! Csókolj meg mesém!

ARANYVIRÁG (magában).
Furcsán beszélsz. Szavad nem érteni.

(Hirtelen elhatározással, távozni készül.)

Pihenj hát, szunyadj...

HENRIK (álmában). Csókolj meg, mesém!

ARANYVIRÁG (megütközve rámered. Mindjobban besötétlett. Hirtelen szorongva, fellobban-
va).

Anyókám!

AGGANYÓ (még láthatatlanul a bódé belsejéből).
Lányom!

ARANYVIRÁG. Jőjj csak ideki!

AGGANYÓ. Gyűj te be hozzám s gyűjtsd alá tüzem!

ARANYVIRÁG. Anyókám!

AGGANYÓ (mint fenn). Gyűj már! Ne váráss magadra!
Etetni s fejni akarom a kecskét.

ARANYVIRÁG. Anyó segíts! Ha nem jösz, vége van!

AGGANYÓ (megjelenik a bódé küszöbén, tejeskannát visz baljában és hívogatja a cziczát).
Czicz, gyere czicz! (Henrikre vonatkozóan, könnyedén.)

Itt késő a segítség!

Gyarló embernek meg kell halnia.
Hát ne zavard. Ő maga úgy kívánja!
Czirnos gyere... Itt a tejes köcsög.
Hol a cziczám?
Gyűjjetek faördögök,
Itt a kanna, a köcsög.
Gyűjjetek faasszonyok,
Frissen sült czipót hozok.
Van mit nyalni, van mit falni, nesztek!
Nem kap ilyet se báró, se herczeg!

(Vagy tiz furcsa faemberke és faasszonyka odatotyog sietősen az erdőből s nekidűl az edénynek.)

Hohó te ottan!
Szépen nyugodtan!
Te a torzsát,
Te a morzsát!
Kiki a kortyát!
Ej be csunyán isztok,
Szedte-vedte ficzkók!
Mára elég lesz.
Milyen csőcselék ez!
Mindent fölfordítottok.
Csitt! Ma többet nem adok!
Takarodjatok!

(Famanók, a hogy jöttek, visszamennek az erdőbe. A hold felkel, a bódé feletti sziklán megjelenik az Erdei Manó, kezét kagylóképp szájához tartja, visszhang gyanánt utánozva a segítségkiáltást.)

ERDEI MANÓ. Segítség! Jaj! Segítség!

AGGANYÓ. Miféle lárma?

(Kiáltások a távolból, az erdő mélyéből.)

Henrik!

ERDEI MANÓ (mint fenn). Jaj! Segítség!

AGGANYÓ (odaszól az Erdei Manóhoz).
Hadd abba, hadd
Tréfáidat!
Mit döntesz porba üvegkosarat?
Mit uszítsz kutyát, a míg harap?
Vándorlegényt mit csalsz a lábba,
Hogy ott ragad a feje, lába?

ERDEI MANÓ. Anyóka, söpörj a házad előtt,
Vendéget kapsz, előkelőt.
Liba hátán vaj ki nyargal?
Borbély uram a habbal!
Fején a liba kit visel?
A tanító bácsit tincsivel,
Meg a lelkészt a kereszttel -
Világért se ereszd el!
Mindhárom gyönyörű legény -
Szivemből irigyellek én!

(Kiáltások. Közelebb, mint azelőtt.)

Henrik!

ERDEI MANÓ (mint fenn).
Segítség!

AGGANYÓ. A mennykőbe is!
Nyakamba uszítja az iskolamestert,
Meg a lelkészt is tetejébe. (Fenyegetően.)
Várj!

Megemlékezzél róla. Szunyogot
Meg böngölyt küldök rád... szurkáljanak,
Hogy a bőrödből szeretnél kibujni!

ERDEI MANÓ (kárörvendően, eltűnőben).
Már jönnek! (El.)

AGGANYÓ. Ej, mit bánom! Gyűjjenek!
(Aranyvirághoz, a ki még mindig ott áll Henrik nézésébe elmerülten.)

Eredj a házba... fujjad el a lámpást.
Aludjunk.

ARANYVIRÁG (sötéten, daczosan).
Nem akarok.

AGGANYÓ. Nem akarsz?

ARANYVIRÁG. Nem, Agganyókám.

AGGANYÓ. S mért nem?

ARANYVIRÁG. Elviszik.

AGGANYÓ. No s aztán?

ARANYVIRÁG. Én nem engedem.

AGGANYÓ. Gyere!

Leányom hadd heverni a szegényt,
Hadd tegyenek vele, a mit akarnak.
Holttal halottak. Meg kell halnia.
Hadd, hogy meghaljon! Jobb lesz így neki.
Nézd csak, hogyan kínozza őt az élet:
Szíve vonaglik...

HENRIK (álmában). Eltűnik a nap.

AGGANYÓ. Nem látta ő sohasem a napot.
Gyűj! Hadd feküdjön. Én javadra mondom!

(El a házba.)

ARANYVIRÁG (egyedül maradt, felüti fejét. Ujra kiáltják: Henrik! Henrik! Hirtelen leszakít egy virágzó ágat s kört von vele Henrik körül a földön, e szókkal kíséri):

A galy, mit kezem letört,
Fonjon ime bűvös kört,
A hogy tanítá anyó -
Jövevény! Bajtól megó!
Légy enyém! Légy magadé!
Senki sem lép odabé,
Sem leányzó, sem gyerek,
Sem fiatal, sem öreg!

(Visszavonul a homályba. A lelkész, a borbély, a tanító egymásután megjelenik az erdőből kijövet.)

LELKÉSZ. Világot látok.

TANÍTÓ. Én is.

LELKÉSZ. Hol vagyunk?

BORBÉLY. Tudj' Isten. Ujra kiált valaki:
«Segítség!»

LELKÉSZ. Ez a mester hangja volt!

TANÍTÓ. Nem hallok semmit.

BORBÉLY. A vad bércz felől szólt!

TANÍTÓ. Az ám, ha ég felé esnék az ember!
De megfordítva bukunk, úgy tudom:
Hegyről a völgybe s nem völgyből a hegyre!
A mester - üdvösségem ráteszem! -
Legalább ötven ölnyi mélybe fekszik.

BORBÉLY. Ej, lánczos adta! Bedugult fülük?
Ha ez nem Henrik mester hangja volt,
Lenyirom akár a hegykirály szakállát,
Vagy mesterségemben kontár vagyok!
Ujból kiált most!

TANÍTÓ. Merről?

LELKÉSZ. Hol vagyunk itt?
Világosítsanak föl uraim.
Az arczom vérzik! Alig vonszolom
A lábamat. A talpam hólyagos lett.
Nem mék tovább.

KIÁLTÁS. Segítség!

LELKÉSZ. Uj kiáltás!

BORBÉLY. Szorosan itt szólt. Tíz lépésre sincs.

LELKÉSZ. Kedves barátim. Nem tudok tovább.
Kerékbe törtek. Hagyjanak magamra.
Ha kékre vernek, sem vinnének el
E helyről! Haj! Ez a szép ünnepély!
Mi vége lett! Haj!... édes istenem,
Ki hitte volna! És ez a harang
A jámbor mester legfőbb remeke...
Kifürkészhetlen az ég szándoka
S egyúttal különös.

BORBÉLY. Hogy hol vagyunk itt?
Azt kérdezé lelkész úr, hol vagyunk!
Ej, azt a jó tanácsot adhatom:
El, el e helyről, a hogy lába birja!
Inkább darázs-fészekbe tölteném
Az éjszakát anyaszűzmeztelen,
Mint e helyütt. Hisz ez - isten bocsá! -
A nyárfalejtő s száz lépésre sem
Vagyunk itt Agganyónak kunyhajától!
Veszett boszorkány! Menjünk! Gyorsan el!

LELKÉSZ. Nem bírok már...

TANÍTÓ. Jőjjön lelkész uram!
Kisértetektől meg nem ijedek,
S boszorkányságra nem hederítek.
De ennél rosszabb helyet nem találni!
Tolvaj, csempész s efféle söpredék
Számára igazi paradicsom!
Zsivány, orgyilkos akként tombol itt,
Hogy Vas Laczi, ha közübük kerülne,
Itt megtanulná, mi a borzadály!

BORBÉLY. Az egyszeregyet érti tanító úr!
De más ügy is van, mint az egyszeregy.
És nem kívánom, hogy saját magán
Kitapasztalja, mit tud egy boszorkány!
Vityillójában ott ül a szipirtyó,
Mint rút varangyék gonoszat koholva:
Testére nyavalyát küld. A baromra
Pestist bocsát. Tehene vért tejel.
Juha megkergül. Döggé lesz lova.
Szörnyvarkocsot fon gyermeke hajából
És megveri golyvával, kelevénynyel!

TANÍTÓ. Mind képzelődés! Az éj rémszülöttje!
Boszorkányt emlegetnek.

Im! Nyögést
Hallok. Saját szememmel láttam őt.

LELKÉSZ. Kit?

TANÍTÓ. Henrik mestert, a kit keresünk!

BORBÉLY. Boszorkánytréfa!

LELKÉSZ. Boszorkányvarázslat!

TANÍTÓ. Nem tréfa ez! S kétszer kettő nem öt,
De mindig négy. S nem létezik boszorkány!
És mesterünk ott ténfereg a réten!
Esküszöm lelkem üdvösségire!
Tessék csak nézni... most a hold kisüt...
Imé... urak... kinek volt igaza?

LELKÉSZ. Valóban!

BORBÉLY. Harangöntő mesterünk.

(Mind a bárom odasiet Henrikhez, a bűvös körbe ütköznek és visszahökölnek.)

LELKÉSZ. Jaj.

BORBÉLY. Jaj.

TANÍTÓ. Jaj, jaj!

ARANYVIRÁG (egy pillanatra láthatóvá lesz, a mint leugrik egy faágról. Ördögi gúnykaczaj közt eltűnik).

Hahahahahaha.

TANÍTÓ (elhülve). Mi volt ez?

BORBÉLY. Vaj' mi volt ez!

LELKÉSZ. Kaczagás.

TANÍTÓ. Szemem szikrázott mint az eleven tűz,
Ugy gondolom, lyuk támadt a fejemben.
Diónyi nagy.

LELKÉSZ. Hallották a kacaját?

BORBÉLY. Kacaját hallottam s fogcsikorgatást.

LELKÉSZ. Valaki kaczagott. Ott a fenyőből
Hangzott, mely a holdfényen hajladoz,
Ott abból, a hol most szólt a kuvik.

BORBÉLY. Hát elhiszik most, mit tud a szipirtyó?
Ért máshoz is, mint csak kenyérsütéshez!
Rendin van-é itt a dolog? Avvagy
Borsózik-é az önök háta is?

LELKÉSZ (magasra emeli feszületét s elszántan a bódé felé nyomul).
Akármint áll is. S ha maga az ördög
Fészkelne ott: előre, rajta gyorsan!
Isten szavával leküzdjük hatalmát,
Mert ilyen tisztán még sohasem derült ki
Sátán csele, mint e napon, mikor
Ledönté a harangot mesterével,
Isten szolgáját s hivatott cselédjét,
Ki az örvény széléről magasan
Hirdette volna a malaszt igéjét,
A béke s örök szeretet szavát! - -

Mi itt Istennek harczosi vagyunk.
Én benyitok.

BORBÉLY. Ne tegye!

LELKÉSZ. Benyitok! (Kopogtat az ajtón.)

AGGANYÓ. Ki jár itt?

LELKÉSZ. Jó keresztény!

AGGANYÓ. Mit kíván?
Mindegy nekem, keresztény vagy pogány.

LELKÉSZ. Tessék kinyitni!

AGGANYÓ (kinyitja az ajtót, égő lámpással kezében).
Mi tetszik? Nohát?

LELKÉSZ. Isten nevében... kit te nő nem ismersz...

AGGANYÓ. Ej... kezdete nagyon épületes!

TANÍTÓ. Te vén Sibilla, hallgass! Fogd be szád!

Betelt mértéked és időd lejárt.

A sok gonoszság, miket művelél,

Oly gyűlöltté tevő ocsmány személyed

Egész megyénkben, hogy ha nem fogadsz szót,

Tetődre száll, még mielőtt kivirrad,

A vörös kakas... és orgazda fészked

Tűz, füst között porhamuvá leomlik.

BORBÉLY (folyton keresztet vet magára).

Nem félek attól, hogy megversz szemeddel

Te álnok macska... bárhogy is mereszted!

Akárhol éri vad tekinteted,

Kereszt megvédi testem mindenütt,

Hát teljesítsd parancsunk: add ki őt!

LELKÉSZ. Isten nevében, kit te nő nem ismersz,

Még egyszer mondom: hagyjad abba már

Bűbájlásod s járj kezünkre most:

Egy jámbor, jeles férfi fekszik ott,

Annak a művészetnek mestere,

Mely képesíti, hogy Isten dicsére,

S minden pokoli faj gyalázatára,

Uralkodjék a lég határi közt.

AGGANYÓ (mintegy védekezve lámpájával, Henrikhez ment).

Most már elég! Vigyétek a szegény

Emberkét, a ki ottan ténfereg.

Mit bánom én! Baját nem én okoztam!

Éntőlem élheti az életét,

A míg ki nem fogy a lélekzete,

Ez persze nem tart nála már sokáig - -

Ti mesternek mondtátok. No ez a

Mesterség nem valami nagy dolog.

Tinektek csengenek a vasharangok,

Miket ez a ficzkó csinált, hiszen
Botfületek van... ám neki magának
Nem csengenek s nekünk se szólanak.
Ő tudja jól, mindnyáknak mi a híja:
Az érczük hitvány és mind meghasadt.
Itt a saroglya! Vigyétek a ficzkót,
A büszke mestert... Hé te, ébredezz
Te tejfeles arczú mester! Segíts
Lelkész uramnak prédikálni,
A tanítónak ütlegetni,
S borbély uramnak habot verni!

(Henriket a hordágyra teszik, a borbély és a tanító felemelik.)

LELKÉSZ. Hallgass te mocsokszájú gonosz asszony
S térj meg pokoli, bűnös útagon!

AGGANYÓ. Kár a beszédért. Ismerem a nótát!
Tudom, tudom: az érzékek a bűnök.
A föld koporsó. S a kék ég fölötté
A födele. A csillagok lyukacsok,
A nap pedig egy nagy lyuk a szabadba...
S a föld elbukna, ha nem volna lelkész,
S az Úristen félelmetes mumus...
Bár vesszőt fogna rátok, ti pulyák,
Ti katuskák! Rég megérdemlitek!

(Becsapja az ajtót.)

LELKÉSZ. Te gaz boszorkány...

BORBÉLY. Csend! Az istenért!
Ha nekibőszül, pórul járhatunk!

(A lelkész, a tanító és a borbély el Henrikkel az erdőbe. A hold tisztán kél föl s az erdei rét csendesen fekszik. 1., 2., 3. sellő egymásután kions az erdőből s körtánczukat járják.)

ELSŐ SELLŐ (suttogva). Testvér.

MÁSODIK SELLŐ. Testvér.

ELSŐ SELLŐ. Haloványon

Süt a hold a hegyi tájon,
Hüvös alkony, nesztelen,
Lejtőn, hegyen, völgyeken.

MÁSODIK SELLŐ. Honnan jössz te?

ELSŐ SELLŐ. Hol a fény

Megtörrik a víz ívén,
S mit beragyog a sugár,
Zúgó mélybe hull az ár,
Nyirkos éjből jöttem én, hol
Tajtétkzó hab bugyborékol.
Feldagadva átbujám
Szirt csepegő kapuján.

HARMADIK SELLŐ (jön).
Itt ropjátok a körtánczot?

ELSŐ SELLŐ. Zárd be gyorsan a körlánczot!

MÁSODIK SELLŐ. Honnan jössz?

HARMADIK SELLŐ. Figyeljetek!

Kört továbbad lejtsetek!
Sziklák tiszta mélyiben
Szülőföldem úgy pihen
Míntha sötét gyémánt lenne,
Csillagok tükröznek benne.
Ott fehér holdvirradatba
Ezüst ruhám összekapva,
Szirten, szakadékon át
Könnyű szárnyam ideszállt.

NEGYEDIK SELLŐ. Testvéreim!

ELSŐ SELLŐ. Körbe táncz!

MIND. Koszorúsvi lence láncz!

NEGYEDIK SELLŐ. Luczaasszony lápkertjéből
Titkosan emelkedém föl.

ELSŐ SELLŐ. Körbe, körbe, tünde táncz!

MIND. Koszorúsvi lence láncz!

(A villogás mind erősebbé válik. Távoli mennymorajlás.)

ARANYVIRÁG (hirtelen, kezét feje mögé tartva, ott áll a házajtóban és nézi őket. A hold megvilágítja őt).

Haj tündérvirág!

ELSŐ SELLŐ. Jaj... Riad!
Ropp! Ruhám! Ketté hasadt!
Takarodj vén fagyökér!

ARANYVIRÁG. Tündérvirág!

HARMADIK SELLŐ. Jaj ideér!
Ide-oda kapva száll
Szürkefarkú rémkirály.

ARANYVIRÁG (a tánczolóknak közt).

Velem együtt körbe táncz!
Koszorúsvi lence láncz!
Ezüstsellő kedvesem
Nézd ruhám figyelmesen:
Néném behímezett
Ezüstszálat, fényeset!
Barna sellő ne tagadd,
Testem barnább, gazdagabb.
Aransellő te meg im
Csudáld arany fűrtjeim:
Ha magasba lengenek,

Selyempiros füst lebeg,
Ha befutják vállamat,
Arany napfényáradat!

MIND. Rajta, rajta, körbe táncz!
Koszorúsvi lenge láncz!

ARANYVIRÁG. Egy harang a tóba fult...
Sellők! hol van, merre hullt?

MIND. Rajta, rajta, körbe táncz!
Koszorúsvi lenge láncz!
Virágok! ne féljete!
Talpunk sem ér bennetek.

ERDEI MANÓ (bakugrásokkal odajön. A mennydörgés mind hangosabbá válik. A következők alatt erős mennykőcsapás hallatszik és zápor szakad).

Nefeletset, gyöngyvirágot
Hevenyében sárba hágak.
Láp kifröcscsen, fű megroppan:
Hej tündérekém, én úgy szoktam!
Rúgj hát, döfj hát! Csujuhuj!
Zabszalmába bika fujj!
Svájci tehén hogyha lát,
Feléd nyújtja a nyakát.
A csődörnek barna válla
Buja legyen nyoszolyája,
Szerelmesen a szunyog
A lófark körül forog.
Hajrá! vén lóvakaró
Friss cseléd neked való!
Istálló ganéja mar,
Csók lecsittít csakhamar!
Hajrá! Csuhaj! Hejje hujja!
Itt a tavasz! Itt van újra!
Nem sugunk már jég alatt,
Forr az élet, pezsg, dagad.
Kandúr, czirmos összebúg,
Nyúl és szarvas, kakas, tyúk,
Sólyom, veréb, sas, bagoly,
Zengő hattyú, fűj, fogoly,
Gólya, gém, pacsirta, pinty,
Moly, bogár és pille mind,
Béka és hal, tetű, gyík
Vigan szerelmeskedik.

(A sellők egyikét megkapja és berohan vele az erdőbe. A többiek szétrebbenek, Aranyvirág egyedül, révedezve ott marad a rét közepén. A vihar elvonul.)

VIZIKIRÁLY (a kút kávjából kiemelkedik).

Brekekeke... Brekekeke... Te ott!
Mit állsz magadban?

ARANYVIRÁG. Kedves Vizkirályom,
Oly szomorú vagyok! Oly szomorú!

VIZIKIRÁLY (hunczutul).
Brekeke! Viszket talán egyik szemed?

ARANYVIRÁG (mutatva).
Igenis! A bal. Nem hiszed nekem?

VIZIKIRÁLY. Már hogyne, hogyne...

ARANYVIRÁG (ujjával a balszemét megérinti).
Nézd csak mi ez itt!

VIZIKIRÁLY. Mit néztek?

ARANYVIRÁG. Hogy mi van itt a szememben.

VIZIKIRÁLY. Mi van szemedben! Hát mutasd ide!

ARANYVIRÁG. Valami forró csöppség hullt le rá.

VIZIKIRÁLY. Ej, ej! Az égből! Jőjj csak ide! Hadd lám!

ARANYVIRÁG (a könyecseppet ujján odatartja).
Egy egész, tiszta, forró csöppike.
Lám nézz ide.

VIZIKIRÁLY. Patvarba be finom!
Ha tetszik szépen a kezembe vészem
S egy rózsaszín kagylóba beletésem.

ARANYVIRÁG. Nos! A kút kávjára fektetém. Hát
Mondd, micsodás ez!

VIZIKIRÁLY. Egy gyönyörű gyémánt:
E kőbe csillog - pillants bensejébe: -
A földnek minden üdve, szenvedése!
Köny a neve.

ARANYVIRÁG. Köny? Akkor meglehet,
Most sírtam el legelső könyemet.
Úgy hát a könyet is már ismerem. -
Mondj egy mesét.

VIZIKIRÁLY. Jőjj hozzám gyermekem!

ARANYVIRÁG. Nem én! Megleszek így is valahogy!
A te országod nagyon csatakos
S csak pók van ott, százlábú... ilyes állat...
Egy szó, mint száz... én rettentőn utállak!

VIZIKIRÁLY. Brekeke. Ezt még se vártam volna tőled!

ARANYVIRÁG. Még egy ily csöpp...

VIZIKIRÁLY. Hja! Az idő esős lett!
Thor mester nyílaz a távolba. Húll
A permeteg szakálla szálirúl.
Párától duzzadt felhők csapatát
Ibolyakék fátyollal fonja át.

Kiséri a szürkellő villanatba
Hollóknak mámorittas szolgahadja,
A vad viharban szárnyuk jól megázik!
Hallgasd, a föld a vizet hogy nyeli!
Nézd, fű-fa mily örömmel figyeli,
Mikor az égen a fény megczikázik.
Koaksz. (Villám.) A völgyben! Mester jól sütéd el!
Önmaga gyújtja tavaszi tüzét fel.
A hámor ég. Világa messze lobban.
A torony ing. A harangláb leroggyan.
Füst kél belőle.

ARANYVIRÁG. Ne tereferélj!
Mi érdekel, olyan dolgot mesélj!

VIZIKIRÁLY. Brekeke. Egy ilyen tökmag, ilyen ördögadta
Megcsípi, a ki szépen simogatja!
Mulattatom, hogy víg legyen megint,
S jutalmul érte még nyakon legyint!
Hát szólj, mi az, mire kíváncsi vagy!
Mit akarsz morczos?

ARANYVIRÁG. Hogy békébe hagyj!

VIZIKIRÁLY. Mondd mit szeretnél?

ARANYVIRÁG. Semmit!

VIZIKIRÁLY (könyörögve). Mondd meg!

ARANYVIRÁG. Csak el szeretnék menni tőletek!

(Könyes szemmel a távolba mered.)

VIZIKIRÁLY (fájdalmasan szorongva).
Mivel bántottalak meg? Mit kívánsz?
Az embereknek országába vágysz?
Ne menj oda, az ember furcsa egy lény:
A vakeset szeszélyiből születvén,
Felében e világhoz tartozik,
Felében, tudja Isten, hova szít.
Testvér gyanánt keletkezett belőlünk,
S ellenségképpen züllött el mitőlünk!
Jaj annak, ki a szabad hegyvilágból
Ez átkozott fajzathoz odapártol!
Mert bár alapja gyöngé, botorul
A saját gyökerében dülva-dül,
S beteg velővel szaporodik el
Mint burgonya, mely pinczében kikel.
Sóvárgó karral a fényt öleli
S a napot, anyját, sosem ismeri!
A szellő, mely a rügyeket kinyitja,
A beteg ágat könnyen leszakítja!
Ne távozz kandin! Innen elszakadva
Malomkövet kötsz balgán a nyakadba!

Ott ködös éjbe szenderítenek,
Sírást tanulsz meg nevetés helyett!
Ott lelked ódon könyv nyugén hever
S napanyánk átka téged is lever!

ARANYVIRÁG. Anyóka mondja, hogy bölcs férfi vagy!
Hát nézd: a sok patak és zuhatag,
Mind-mind a csermely, minden ér
Az ember országába tér.

VIZIKIRÁLY. Koaksz, brekeke! De te nem térhetsz!
Halld, mire int egy ezeréves -
E szolgálhad ám menjen odaki
Szennyest kimosni, malmot hajtani,
Öntözni kel-, káposzta ágját,
Lenyelni - brrr! - miféle trágyát,
De te tündér Aranyvirág
Férjül szerezhetsz egy királyt!
Zöld kristályból koronám van készen,
Aranyos teremben fejedre tészem,
A deszka, palló tiszta kék kő,
Asztal, szekrény kaláris ékkő!

ARANYVIRÁG. Koronád, ha színszafírból lenne
Pávázzanak a te lányaid benne!
Aranyhajam én jobban kedvelem,
Ez a koronám s nem nyomja fejem!
S ha kaláris nálad az asztal, a láda -
Nem csábít a hal, a béka világa!
Nem kell nekem se búz, se kút, se lép,
Maradj magadban s brekekézz tovább!

(Távozni készül.)

VIZIKIRÁLY. Hová akarsz hát?

ARANYVIRÁG (könnyedén, idegenül). Hozzá mi közöd?

VIZIKIRÁLY (fájdalmasan). Nagyon sok! Hajh! Brekeke.

ARANYVIRÁG. A hova tetszik!

VIZIKIRÁLY. A hova tetszik?

ARANYVIRÁG. Ide meg oda!

VIZIKIRÁLY. Ide meg oda?

ARANYVIRÁG (felveti karjait). Meg az emberekhez!

VIZIKIRÁLY (legnagyobb ijedelemmel).
Koaksz (nyögve) Koaksz (halkabban) Koaksz (fejét rázva)
Brekeke!

Az első felvonás vége.

MÁSODIK FELVONÁS.

Henrik harangöntő háza. Ó-német lakosztály. A fenékfal fele egy mély fülkéből áll, a hol van a nyílt tűzhely, felette a kéménynyel. A kihült szén felett függ az üst. A másik, kijebb eső falrészén ólmos ablak, alatta ágy. Az oldalfalakban egy-egy ajtó, a bal a műhelyhez vezet, a jobb a pitvarba. Elül jobbra egy asztal székekkel. Rajta tejes korsó, poharak és egy czipó kenyér. Nem messze az asztaltól a medence. Ó-német képek díszítik a tért, mindezek felett Krisztusnak festett fából faragott képe. Henrik két fia vasárnapi ünneplőben ülnek a tejesbögrécskéjük mellett. Magda asszony szintén ünneplőben, jobbról jön a szobába. Kezében egy bokréta mennyországgulcsa. Kora reggel. A világosság növekedik.

MAGDA. Lám, gyerekek, mit hoztam. A sövénynél
Egy nagy darab rét volt evvel benőve,
Így hát apuskánk mai ünnepére
Feldíszíthatjuk illendően magunk.

ELSŐ FIÚ. Nekem mamuska...

MÁSODIK FIÚ. Nekem.

MAGDA. Mindenik

Öt-öt virágot kap közületek,
Mikből már egy is az eget kinyitja!
Igyátok meg a reggelit. Egyétek
Karéjtokat és aztán indulunk.
Mert a templomhoz hosszú ám az út.

SZOMSZÉDASSZONY (az ablaknál).
Már felkelt, szomszédasszony?

MAGDA. Már hogy is ne!
Szemet se hunytam egész éjszaka!
De mivelhogy nem gond miatt viraszték,
Oly friss vagyok, miként ha mormotétként
Pihentem volna. Ma derült napunk lesz!

SZOMSZÉDASSZONY. Az meglehet!

MAGDA. Szomszédasszony velünk tart?

Ajánlom jöjjön. Jó lesz mivelünk
Baktatni, mert ezek a piczi lábak
Bizonynyal nem tudnak nagyon sietni.
Bár én, őszintén szólva, jobb szeretnék
Repülni, minthogy gyalog bandukoljak,
Úgy hajt a lelkem sürgető örömmel!

SZOMSZÉDASSZONY. Az éjszaka nem tért haza ura?

MAGDA. Mi jut eszébe? Avval már beérem
Ha biztosan függ tornyán a harang,
Mikor a község máma összegyűl!
Rövid volt az idő! Sietni kellett,
Hogy kész legyen. Hálát adok az égnek,
Ha Henrikemnek egy órányi alvás

Jutott ki és szemét lezárható
Erdő gyepén pár percnyi pihenésre.
Nagy munka volt, de még nagyobb jutalma!
El sem hiszi, mi tisztán, jámborul,
Csodásan zeng az új harang. Figyeljen
Ha ma először megereszti hangját:
Olyan mint prédikáció, imádság,
Mint angyalének, üdvösség, vigasz!

SZOMSZÉDASSZONY. Jó, jó. Csupán azon csudálkozom -
Hisz tudja, hogy ajtóm küszöbiről
Láthatni a hegyen a templomocskát -
Úgy egyeztek meg, hogyha biztosan
Függ a harang a torony tetejében,
Örömjelül fehér zászló lobog ki -
Eddig fehér zászlót nem vettem észre.

MAGDA. Csak nézze jól meg. Bizton ott lebeg már!

SZOMSZÉDASSZONY. Nem, nem ha mondom...

MAGDA. S ha úgy volna is
Semmit se tesz. Ha sejtené, miként én,
Hogy mennyi fáradtságba van
Ilyesmi mű, hogyan töri fejét
A mester éjt-nap, hamarost belátná,
Hogy nincs azon mit csodálkoznia,
Ha nincs helyén az utolsó szögecske
A perczre, hogy előre kicsinálták!
Tán látja már most lengeni a zászlót?

SZOMSZÉDASSZONY. Nem igen hinném! A faluba mondják,
Hogy valami nincs rendén odafönn.
Baljósjelek történtek sokfelé.
Mondják: a hegyi gonosz szellemek
Felbőszültek az új harang miatt.
Csodálom, hogy nem vette a hírét:
A jegyző fölment számos emberekkel.
Mondják...

MAGDA. Mondják... A jegyző odament?
Az istenért!

SZOMSZÉDASSZONY. Nem tudni biztosat még.
Aggodalomra nincs még semmi ok,
Könyörgök, ne izgassa föl magát!
Még éppenséggel nincs szó balesetről!
Mondják, csak a harangszekér törött el
S csak a haranggal történt valami,
Mi az, nem tudni...

MAGDA. No, ha nem egyéb -
Csak épkezláb maradjon mesterem:
Bokrétám sem vetem le a harangért!

De mivelhogy nem tudni biztosat,
Kérem, gondozza a gyerekeket!

(Kiemeli őket gyorsan az ablakon.)

SZOMSZÉDASSZONY. No persze, persze. Nagyon szívesen!

MAGDA. Hát vegye kérem a házába őket,
Mert elsietek úgy ahogy tudok,
Segíteni a hogy tőlem telik.
Mert ott kell lennem (kisiet) a hol mesterem van!

(A szomszédasszony távozik az ablaktól. Hangszivaj, utána Magda sikolya. A lelkész jön be sietve, felsóhajt és szemét törli. Körültekint fürkészve és gyorsan felbontja az ágyat. Visszafut és az ajtóban találkozik a hordágygyal, a melyen Henrik fekszik, A tanító és a borbély viszi. Alája zöld ágak vannak terítve. Magda követi teljesen megtörve, mereven, majdnem eszelősen. Egy férfi és egy nő vezetik. Megette nép tolong be. Henriket az ágyra fektetik.)

LELKÉSZ (Magdához). Térjen magához asszonyság! Halottnak
Hittük, mikor a ravatalra tettük.
S útközben mégis eszméletre tért,
S a doktor, a ki látta, biztosít,
Hogy van remény még.

MAGDA (felbúgva). Istenem! Remény!
Egy pillanat csak. Oly boldog valék!
Mi történt vélem? Mi történik itt?
A gyerekek hol vannak?

LELKÉSZ. Türelem
Asszonyság! Hit és bizalom az Úrban!
Hisz tudja: hol a veszély legnagyobb,
Legközelebb ott Isten segedelme!
Ellenben hogyha úgy határozá,
Hogy e földön már nem gyógyítja meg,
Egyben találhat biztos vigaszírt:
Hogy férje örök üdvben részesül.

MAGDA. De mit beszél nekem, lelkész uram
Vigaszról? Nincsen szükségem vigaszra!
Meggyógyul ő! Meg kell gyógyulnia!

LELKÉSZ. Igen. Reméljük! De ha mégsem úgy lesz,
Az Úrnak akaratja teljesül,
Így, avvagy úgy - a mester győzni fog.
Az Ég Uráért készíté harangját,
Az Ég Uráért szállt föl a hegyekbe,
Hol törhetetlen sötét szellemek,
Örvények, szirtek Istennel daczolnak!
Ő elbukott az Úr szolgálatában,
Megküzdve gaz pokoli fajzatokkal,
Kik reszketvén harangja hangitól,
Kaján testvéri frigyben egyesülten
Reá lecsaptak. Megbűnhődnek érte!

BORBÉLY. Egy javasasszony él itt valahol,
Mint Krisztus tanítványa egykoron
Imával gyógyít!

LELKÉSZ. Tessék kikutatni
S ha megtalálta, hozza ide gyorsan!

MAGDA. Mi történt véle? Mit bámultok itt?
Lóduljatok pogány kíváncsiak!
Ne érintsetek pillantásotokkal!
Takarjátok be! Még megölik őt!
Vagy legalább beszennyezik! Ki! Ki!
A kóklereknél tátsátok ki szátok!
Mi történt véle? Megnémultatok?

TANÍTÓ. Nehéz kitudni, hogy esett a baj:
Buktába tán megfogta a harangot.
Az bizonyos, ha látná a helyet, hol
Zuhanni kezdtek, térdire borulna
Az Úr előtt. Mert igazi csuda
Hogy férje él még...

HENRIK (gyöngén). Adjatok vizet!

MAGDA (villámgyorsan felpattanva). Takarodjatok!

LELKÉSZ. Fogadjátok szavát,
Jó emberek! (Az emberek el.)
Ha rám szüksége volna
Asszonyoság! tudja, hol talál meg engem!

BORBÉLY. Meg engem is!

TANÍTÓ. Én tán itt maradok!

MAGDA. Nem! Senki, senki!

HENRIK. Adj egy kis vizet!

(A lelkész, tanító és borbély rövid tanácskozás után fejcsóválva és vállatvonva el.)

MAGDA (vízzel Henrikhez siet). Ébren vagy, Henrik?

HENRIK. Szomjazom. Nem értesz?

MAGDA (akaratlanul). Türelmet!

HENRIK. Várj csak Magda egy kicsit!
Rövid időn belül megtanulok
Türelmet gyakorolni. (Iszik.) Köszönöm!

MAGDA. Henrik, ne szólj így. Megszorong szívem
Ha így beszélsz.

HENRIK (lázás indulatban). Te csak ne ijedezz!
Mert élned kell még nálam nélkül is.

MAGDA. Nem akarok, nem bírok nélküled!

HENRIK. Gyerekes a fájdalmad! Ne kínozz,
Méltatlan hozzád, mert te anya vagy!
Értsd meg e szót s szedd össze az erőd.

MAGDA. Csak most ne szólj hozzám ily ridegen!

HENRIK (elgyötörve). Ridegnek mondd, a mi az igazság!
Minden jószágod, életed, szerencséd
A gyermekek ágyába van letéve!
Fehér párnáin nyugszik mindened,
S ha nem úgy volna, átok verne meg!

MAGDA (ráveti magát).
Isten segíts! Téged jobban szeretlek
Mint gyermekinket s önnönmagamat!

HENRIK. Úgy jaj tinektek, ti korai árvák,
S százszor jaj nékem! arra kárhozott,
Hogy elragadjam betevő falattok!
De érzem, méreggé lesz nyelvemen.
S ez jól van így. Mindenképp: ég veled!
Ajánlak annak, kit el nem kerülünk - -
Sok üdvözölte már derült sugárként
A sír sötétjét. Én is úgy tekintem.

(Lágyan.)

Add a kezed. Sok bánatot okoztam
Neked. Úgy tettel, mint szóval gyakorta
Sértem szerelmed. Magda... megbocsáss most.
Nem úgy akartam s mindig újra kellett.
Ki hajtott, nem t'om, de mind újra hajtott
Neked okozni fájdalmat s magamnak.
Bocsáss meg, Magda!

MAGDA. Mit bocsátanék meg?
Henrik, ha szeretsz, hozzám ne beszélj így,
Mert megrikatsz, inkább szidj és pirongass,
Tudod, hogy mim vagy nékem...

HENRIK (elgyötörődve). Nem tudom.

MAGDA. Te elvettél, emberré fölemeltél...
Tudatlan félelemben éltem addig
Akár örökké szürke ég alatt:
Örömré csábítottál, elragadtál,
És sohasem érzem jobban a szerelmed,
Mint hogyha homlokom erős fogással
El a homálytól, fényhez fordítottad.
S most megbocsássak néked, a kinek
Éltemmel, mindenemmel tartozom!

HENRIK. Milyen kusza a lelkek szövedéke!

MAGDA (haját simogatva lágyan).
Ha ezt, amazt tán a kedvedre tettem,
Honn s a műhelyben mulattattalak,
És vissza nem tetszettem a szemednek,
Gondold meg, Henrik - én, ki szívesen
Od' adtam volna néked az eget -
Egyebet nem adhattam teneked.

HENRIK (nyugtalanul).
Hogy meghalok, helyes! Javunkra van.
Mert élve, Magda... hajolj közelébb!
Mind a kettőnknek jobb, ha meghalok.
Te azt hiszed, mert szépen kivirultál,
Hogy virulásra ébresztettelek:
Tévedsz! A nagy csudatevő akarta,
Ki holnap zordon téli viharával
Szétostorozza a tavaszi erdő
Százmilliónyi fakadó rügyét!
Mind a kettőnknek jobb, ha meghalok...
Lám, vén és korhadat voltam... durva forma!...
Nem bánom, hogy a világ Mestere,
Nem alkotván meg jobban, félredob most
S midőn saját rossz művemnek utána
Hatalmasan örvénybe taszított,
Belényugodtam. Mert rossz volt a munkám.
Mely lebukott a mélybe, a harang
Nem volt való a hegyek magasára
Visszhangra kelteni a bérczetetőkét!

MAGDA. Szavaid érthetetlenek előttem!
Műved oly kiválóan sikerült volt,
Egy hólyagocska sem maradt a fémben,
«Mint angyalkar szól a mester harangja!»
Mind így dicsérte egyértelműen,
Mikor ott kinn a fák közé akasztva
Megzendíté ünnepi szózatát!

HENRIK (lázasan).
A völgybe szól, de nem a hegyeken!

MAGDA. Ez nem igaz. Hallottad volna, mint én,
Mit szólt a lelkész a harangozóhoz:
«Be gyönyörűn csendül majd a hegyekben.»

HENRIK. A völgybe szól, de nem a hegyeken!
Ezt én tudom csak. A lelkész nem érti...
Én meghalok s úgy akarom, fiam.
Mert hogy ha felépülnék valahogy
S borbély uram szükségből összeférczel,
Hogy eltengődjem nyomorék gyanánt:
Eképp' az élet forró italát,
Mely sokszor édes, sokszor keserű,
De mindig erős volt, a hogy megittam,

Izetlen, poshadt löttyre váltanám -
Igya meg így, kinek rá kedve van!
De én utálok ezt a kotyvalékot.
Hallgass. Ne szólj. S ha oly orvost hivatnál,
Kiről hinnéd, hogy meggyógyítani tudna,
Ki felkelthetné régi örömem
S megacézelná régi munkakedvem -
Elveszve volnék Magda akkor is!

MAGDA. Krisztusra kérlek, mondd hát, jó uram,
Hogyan változhattál meg ennyire?
Ily férfiú, ilyen jeles tehetség,
Kit magasztalva szeret mindenik!
Művészetének mestere! Ki száz
Meg száz harangot buzgón készített,
Mik száz toronyról hirdetik nevét,
Mik a te lelked büszke szellemét
Kelyhek gyanánt kiontják messze tájra!
Te belefórtál az est biborába,
Beléolvadtál a regg aranyába!
Te gazdag, a ki annyit adhatál,
Te égi hang, ki kéjjel szürcsöléd
Az ajándékozónak gyönyörét,
Míg koldus kín kegyelemkenyerünk -
Te vagy hálátlan eddigi művedhez!
Hogyan kergethetsz oly életbe Henrik!
Melyet te útálsz? Hát nekem mi volna,
Számomra mi lehetne, ha te is
Fabatkaképpen ellököd magadtól?

HENRIK. Rosszul értettél - úgy csendült szavad most,
Oly mélyen, tisztán, mint sohsem harangom,
Bármennyit alkoték is! Köszönöm.
De Magdám! kell, hogy jól fogd fel beszédem:
Utolsó művem - lásd - nem sikerült.
Szorongó szívvel ballagék utána,
Mikor gyűhézve s káromkodva rútol
A harangot a hegyre czipelék.
Nos: lebukott talán száz ölnyire
S a tengerszembe nyugszik most művem,
Erőm, művészetem végső gyümölcse -
Nem termett jobbat egész életem
S éltebül jobb nem is teremhetett.
Hát hadd kövesse kontár művemet!
Ott nyugszik most a tengerszembe, bár én
Nyomorú végem búsan tengetem.
Akárhogy is siratom veszteségem,
Az bizonyos: nem térnek vissza többé
Sem a harangom, sem az életem -
S ha rátapadt tán sóvár epedésem,
Hogy újra halljak elhalt hangokat -

Jaj nékem! A lét, melyet így viseltem,
Számomra csak bánattal volt tele,
Meg tévedéssel, tébolylyal, epével. - -
De így többé nem viselem. A völgyek
Békéje már nem csillapítja vérem.
Mi bennem él, a hegy felé törekszik,
Oda sovárg a ködtenger fölé,
Hogy erőt szíva a derült magasból
Munkára keljen. S mert ezt nem birom
S mert hogy ha fel is küzdeném magam,
Újból lebuknám, inkább meghalok! - -
Hogy újra éljek, meg kén' ifjúhódnom,
A hegy búbájós mesebimbajából,
Másodbimbóból új gyümölcsöt adnom!
Új erőt kén' éreznem a szivemben,
Velőt kezemben, vasat izmaimban,
Még sohse hallott új műalkotáshoz
Vad győzedelmi kedvet:

MAGDA.   Henrikem!
Ha megtalálni tudnám, mire vágysz,
A forrást, mely új ifjúságot ad -
Véresre futnám érte talpomat,
Még hogyha benne lelném is halálom,
Csak ajkaidnak hozzon ifjúságot!

HENRIK (elgyötörve, összeesik, lázálomban).
Te édes, kedvesem... nem, nem kívánom...
Italod nem kell. A forrásba vér van...
Nem kell, eredj... hagyj... hagyj meghalni... halni!
(Elalél.)

LELKÉSZ (visszajön). Hogy állunk asszonyosság?

MAGDA.   Iszonyú rosszul!
A lelke legmélyében nagybeteg,
Mefoghatatlan kín mállasztja szét,
Már nem tudom, mit rettegek, reméljek!

(Magára vesz gyorsan egy kendőt.)

Egy csodatévő asszonyról beszélt...

LELKÉSZ. Helyes, asszonyosság! Épp azért jövök:
Ott lakik... alig egy mértföldnyire...
Hogy is hívják? A fenyvesben lakik
Túl a határon. Mi is a neve?

MAGDA. Tán Agganyó?

LELKÉSZ.   Az égre? Hova gondol?
Ez gaz boszorkány! Ördög czimborája,
Kit meg kell ölni! Már fel is vonultak
Furkós botokkal, fáklyákkal, kövekkel,
Hogy elpusztítsák. Hisz csupán csak őt

Okolják a megtörtént balesettel! -
A kit én mondok: pásztor özvegye,
Füves asszonynak hívják, jámbor egy nő,
Egy vén receptet hagyott rá ura,
Melyről sok ember erősítgeti
Hogy csodaszerű gyógyhatása van.
Keresse fel!

MAGDA. Úgy is oda akartam.

(Aranyvirág, cselédnek öltözve, egy kosár eperrel.)

MAGDA. Ki vagy leányom? Mi járatba vagy?

LELKÉSZ. Annuska ez, Mihályék kunyhajából,
De ne kérdezze, néma a szegény.
Epret hoz ide. Jó leány különben.

MAGDA. Jer ide, lányom. De mit is akartam?
Lám, ott az uram lázbeteg. Ha ébred
Kezére járj! Megértetted szavam?
Füves asszony - úgy-e ez volt neve?
De nagy az út, távoznom nem szabad,
Két perczre csak. Tán szomszédasszonyom
Elmegy helyettem. Mindjárt itt leszek,
Hát ne felejtse el... ó be fáj szívem! (El.)

LELKÉSZ. Állj itt kevéssé. Még jobban teszed
Ha ide ülsz. Légy okos és ügyes
Ha tán, miben itt hasznodat veszik!
Jót teszel véle, megfizeti Isten - -
Nagyon megváltozál kedves leányom
Hogy utoljára láttalak. Maradj meg
A tisztességnek útján, mert az ég
Nagy szépséggel áldott meg tégedet!
Valóba lányom, hogy így megtekintlek:
Te vagy-e vagy más... szinte megzavarsz.
Olyannak látszol, mint a mesebéli
Herczegkisasszony! Sohse gondolám!
Ily hirtelen! - Hűtsd lázas homlokát!
Értettél? (Henrikhez.) Az Úr adjon gyógyulást! (El)

ARANYVIRÁG (eddig félénk volt és alázatos, most teljesen megváltozott és hevesen sürgö-
lődik).

Csillámszikra a parázsba,
Serczegj éltető fuvásra,
Te piros szél törj elém,
Mint te pusztán születém!
Sisteregve zümmögj!

(A tűz fellobog.)

Üstöm ide-oda lobban,
Rézfödél, be nagy súlyod van!
Forj leveske, ár dagadj,

Balzsamot a sebre adj!
Sisteregve zümmögj!

(Felemelte a rézüst fedelét és megvizsgálta tartalmát.)

Májusfüvet, frisset, zsenget
Az italba keverek még,
Legyen édes, hő, erős,
Ki megissza, vasvelős,
Sisteregve zümmögj!

Most répát hámozok, vizet hozok.
Üres a kád. Előbb az ablakot ki!
Szép az idő. De szél kel holnapig!
Egy hosszú felhő órjás hal gyanánt
Pihen a bérczen, holnapig kiduzzad
S belőle a vad szellemek süvöltve
Zúgnak alá az embervölgy felé!
Kakuk, kakuk! Itt is szól a kakuk!
S fecskék cikáznak át a levegőn,
Hol ragyogón nyomul elő a nap.

(Henrik kinyitotta a szemét és Aranyvirágra mered.)

Most répát hámozok, vizet hozok.
Cseléd vagyok, hát sok dolgom akad -,
Csak te ne hagyd el munkád, jó tüzem!

HENRIK (mondhatatlan csodálkozással).

Ki? Szólj, ki vagy?

ARANYVIRÁG (gyorsan, frissen, elfogulatlanul).

Aranyvirág vagyok.

HENRIK. Aranyvirág? Sohsem hallám neved.

De valahol - úgy tetszik - láttalak!

Hol is volt az?

ARANYVIRÁG. Fenn a hegyek között.

HENRIK. Igen, igen. Hol lázasan hevertem

Ott álmodálak - s újból álmodom most!

Furcsák az álmok. Nemde? Ez a házam,

Ott ég a láng saját tűzhelyemen,

Ágyban vagyok halálos betegen.

Ott az ablak... kinn fecske szálldogál...

A kertbe mind a csalogány dalol...

Jázminillat csap hozzám s orgona -

Mind érzem, látom legapróbb ízében

Ott fenn a mennyezetben a csomót...

S mégis csak álom.

ARANYVIRÁG. Ej, miért csak álom?

HENRIK (elragadtatva). Hát mert csak álom!

ARANYVIRÁG.

Biztosan tudod?

HENRIK. Igen. Nem. Ej... Ne ébredjek, a fő!
Biztos vagyok-e benne, kérdezed,
Nem bánom, légyen álom vagy való,
Azt érzem, látom: Te itt vagy, te élsz!
Te édes... mindegy, bennem vagy körültem!
S ha önnön lelkem szüleménye volnál,
Szeretlek így is, úgy is! Csak maradj!

ARANYVIRÁG. A meddig tetszik!

HENRIK. Mégis álmodom!

ARANYVIRÁG. Vigyázz! Most felemelem piczi lábam,
A piros sarkát látod? Jó. Ez itt
Egy mogyoró. Ezt ime, megfogom
Hüvelykujjammal és a mutatómmal,
Most sarkom alá... recscs - ketté törött!
Hát ez is álom?

HENRIK. Isten tudja csak.

ARANYVIRÁG. Figyelj tovább hát. Most hozzád megyek,
Ágyadra ülök, már itt is vagyok,
Most mogyorómat vígan lakomázom -
Terhedre vagyok?

HENRIK. Nem, de magyarázd meg:
Honnan jövel s ki küldött ide téged?
Mi dolgod nálam, a ki itt letörten
Kínnal tele várom be földi pályám
Lealkonyultát.

ARANYVIRÁG. Te tetszel nekem,
Honnan jövék, azt magam sem tudom.
Sem azt, mi lesz belőlem. Agganyókám
A szirt moháról vett fel egykoron
S egy szarvasünnő volt a szoptatóm.
Hazám az erdő, a hegy és a puszta.
A szélben, hogyha zúg, sikolt, vonít
S vadmacskaképen morgolódva nyávog,
Ott lejtem könnyen forgó tánczomat.
Ott kaczagok, ujjongok szilajan,
Hogy szinte pukkadoz neveltiben
Sellő, Manó, Vizikirály. De jaj
Annak, ki bosszant, mert ha megharagszom,
Megharapom s kikaparom szemét.
Nem járnak jobban, ha békébe hagynak.
Mert jóra, rosszra egyként áll fejem,
Akként, a hogy kedvem kerekedik.
De tégedet szeretlek. Te ne félj,
Hogy megkarmollak. Nálad maradok,
Ha tetszik, ámde sokkal okosabb,
Ha feljössz velem a magas hegyekre!
Meglásd, ott mily hű szolgálód leszek.

Mely elválaszt - tudod - a zöld szigettől.
Ösméred-e a nyírfák sűrű rendjét,
Kik megfürödni lejtnek alá
A ragyogón kéklő habok színéhez?
Hallod-e a tavaszi dalnokok
Felharsanó dalát... mind, mind reánk vár!

ARANYVIRÁG. Igen jól hallom.

HENRIK (alélva). Úgy hát kész vagyok.
Ha ébredek, valaki hív magával,
Aztán elalszik a fény. Valóm lehül.
A látnok meghal vak koldus gyanánt...
De tégedet megláttalak...

ARANYVIRÁG (Varázsló mozdulatokkal).
Mester, pihenj meg álom ölén!
Ha ébredsz, légy örökre enyém!
Azalatt kívánság bűvereje
A gyógyítást fejezze be!

(A tűzhelynél sűrög, közben szaval.)

Elátkozott kincsek fölszínre törnek,
Föld mélyeiben nem tündökölnék.
Hiába ugatnak izzó ebek -
A merész művén mind elszepeg.
De dologra készen hódolunk
Annak, ki megment, mert urunk!

(Henrik felé lóbálva tagjait.)

Egy, kettő, három,
Ujhodásod várom!
Ujjá születted,
Szabaddá lettél!

HENRIK. Mi történt vélem? Milyen csodaálom
Tartott ölében? Mily hajnal sugára
Hat bé szobámba, kezem aranyozva.
Ó regg fuvalma! Ó nagy istenem,
Ha az erő, mely bennem forrva zsong,
Szívemnek ez a féktelen heve
Hahogy jele a te akaratodnak -
Akkor, ha újra fellábadni tudnék,
Még egyszer lépnék az életbe ki,
Még egyszer vágnám, hinnék és remélnék!
S nagyot alkotnék...

(Magda belép.)

Magdám, te vagy itt?

MAGDA. Felébredt?

HENRIK. Igen! Magda, te vagy itt?

MAGDA (örvendező sejtelemmel).
Hogy vagy?

HENRIK. Nagyon jól. Ujra éledek.
Igen - úgy érzem - új életre keltem.

MAGDA (magánkívül).
Él! Él! Ó Henrik, Henrik, kedvesem!
(Aranyvirág ragyogó szemmel félre áll.)

A második felvonás vége.

HARMADIK FELVONÁS.

Elhagyott üveghuta a hegységben. Jobbra egy természetes sziklából, mely a fal helyét foglalja el, víz csörgedez agyagcsövön át egy természetes kővályuba. Balra: Kovácstűzhely kémény-nyel és fujtatóval. A bal fenéken a pajtaszerű nyílt bejáráson át meglátni a bérczvidéket: Ormokat, ingoványokat, fenyveseket, közvetlen közelben meredek lejtőt. A tetőn a huta füst-fogója. Jobbra csúcsíves sziklahasadék. Az Erdei Manó, ki a kunyhón kívül láthatólag odahordott egy fenyőbunkót a kint felhalmozott rakásra, habozva lép be és körülnéz. A Vizikirály kiemelkedik csipőig a vályuból.

VIZIKIRÁLY. Csak térj be hozzám! Brekeke!

ERDEI MANÓ. Te vagy?

VIZIKIRÁLY.

Az ám! Pokolba fenyőfüst- s korommal!

ERDEI MANÓ. Hát kirepültek?

VIZIKIRÁLY. Kicsodák?

ERDEI MANÓ. No ők!

VIZIKIRÁLY. Úgy lesz, különben itt lézengenének!

ERDEI MANÓ. A Frányát láttam fejszével, fűrészszel.

VIZIKIRÁLY. Mit szólt?

ERDEI MANÓ. Hogy itt kuruttyolsz valahol.

VIZIKIRÁLY. Hát fogja be fülét a szemtelen!

ERDEI MANÓ. Azt mondta, szörnyű kínosan brekegsz.

VIZIKIRÁLY. A nyakát tekerem ki!

ERDEI MANÓ. Jól teszed.

VIZIKIRÁLY. S a másikat megfojtom!

ERDEI MANÓ (nevet). Átkos egy faj

Nyomul be hozzánk. Akadályt lever,

Érczet kiolvaszt, forraszt, főz, kever,

A Hegyöregjét s a Vizikirályt

Befogja, hogy elhúzzák kocsiját.

A legszebb tündért kapja kedvesül,

S mi szívhatjuk fogunkat messzirül.

Ez meg virágom lopja, barna kvarczom,

Aranyt, borostyánt s ékkövet kisarczol.

Neki szolgál nappal, mint éjszakán,

Őt csókolgatja, ránk fittyet se hány.

Előle minden gátat félrehárít -

Hej, hogy ledönti erdőnk büszke fáit,

Pőrölycsapásin reng a bérczek orma,

Kovácsüténének pírja beragyogja

Idegen csodadolgok tömegével,
Mert igazán nagyon szorgoskodom:
Itt hegyikristály, itt gyémánt, meg itt
Aranyporral telt erszénykét viszek.
Itt mézes lépet... Ma forró a nap!

VIZIKIRÁLY. Forró napokra forró éjszakák!

ARANYVIRÁG. Lehet. Hideg víz a te elemed,
Hát bukj bele és hűtsed le magad!

(Erdei Manó eszeveszetten kaczag. Vízikirály szótlanul alámerül és eltűnik.)

ARANYVIRÁG.

Addig bosszant, míg végre megharagszom.

ERDEI MANÓ (még mindig nevetve).
Lovamra mondom...

ARANYVIRÁG. Nézd! Térdszallagom
Kevéssé félrecsúszott! Igazítsd meg!

ERDEI MANÓ. Ha akarod, meglazítom neked.

ARANYVIRÁG. Te kellenél csak! Távozz, jó Manókám,
Mert búzt hozol be s egész raj legyet,
Felhő gyanánt röpködnek körülötted.

ERDEI MANÓ. Azért különbek, mint a pillenépség,
Mely hímes szárnynyal körülámolyog,
Majd ajkaidra, majd hajadra száll,
S éjjel csípődbe, melledbe fogózik.

ARANYVIRÁG (nevet). Ej! ez ne bántson!

ERDEI MANÓ. Úgy hát add nekem
E kereket. Hogyan került ide?

ARANYVIRÁG. Jobban tudod te azt, te utonálló!

ERDEI MANÓ. Ha a harangkocsit el nem töröm,
Nemes sólymod hálódba nem fogod!
Hálául add nekem ezt a lomot:
Gyantás kötéllel sűrűn átfogom,
Meggyujtom, aztán lefelé hajítom
A leglejtősebb meredélyen. Ez lesz
Aztán a tréfa!

ARANYVIRÁG. S tűz a faluban.

ERDEI MANÓ. Úgy ám, piros szél, áldozati tűz!

ARANYVIRÁG. Nem lesz belőle semmi. Takarodj!

ERDEI MANÓ. Oly sietősen. Igazán elűzöl?
Mondd meg nekem: Mesterkéd mit csinál?

ARANYVIRÁG. Művét munkálja.

ERDEI MANÓ.

Ez lesz valami!

Láng nappalon, csók éjjelen -
E harangöntést ismerem.
Hegy völgybe vágy! Völgy vágy hegyet!
S egyszerre kész a műremek!
Valami korcs, félisten, állat:
Ég csúfja, föld díszére válhat -
Tündérke bokorba jer velem,
Mít ő tud, én is művelem,
Az ő szerelme sem dicsőbb:
Nem szülsz az Üdvözítőt!

ARANYVIRÁG. Te zsvivány, te szörny! kikaparom szemed,
Ha e ritka férfit gyaláznai mered.
Feloldani küzd az átok alól,
Mikor éjjelen át kalapácsa szól.
Mert átok sújt mindent, a mi van,
Alatta nyögünk mindannyian.
Eredj, hatalmad itten megtörött,
A mester uralg e falak között!

ERDEI MANÓ. Mit bánom én. Urad tiszteltetem!
Nyomát majd egyszer én is követem!

(Nevetve el.)

ARANYVIRÁG (rövid szünet után).
Mi van velem? Tikkadt, nehéz a lég!
Odamegyek a közel hómezőhöz,
Ott hűs a barlang. Kristályjég vizével
Felüdülök majd. Egy kigyóra léptem...
Egy kékeszöld kövön sütkérezett
A törmelék közt s felém harapott! -
Szívem szorul, hajh! Hallga. Ki közelg?

LELKÉSZ (hegymászó ruhában, lelkendezve megjelenik az ajtó előtt).
Csak rajta, borbély uram! Itt! Utánam!
Nem könnyű út volt. De szilárdan állok.
Különben is Isten nevébe jöttem.
És fáradságom százszoros jutalma,
Ha sikerül, mint jó pásztorhoz illik,
Megtévedt birkám visszamenteni!
Előre bátran (belép). Itt van valaki?

(Észreveszi Aranyvirágot.)

Ej, hát te itt vagy. Mindjárt gondolám!

ARANYVIRÁG (sápadtan, gonoszul).
Mi dolga itt?

LELKÉSZ. Meglátod hamarost.
Ist' úgy se'! én megértetem veled,
Csak egy kicsit hadd fújom ki magam,

Hadd száradjon meg arczom veritéke!
Először is mondd: egyedül vagy-e?

ARANYVIRÁG. Nincs tőlem semmi kérdeni valója!

LELKÉSZ. Ej, ej. Nem rossz! Valóban! Ilyeténmód
Kimutatod mindjárt fogad fehérit.
Helyes! Gyorsabban érem így a czélom!
Te!...

ARANYVIRÁG. Óvd, emberke, nyelved!

LELKÉSZ. Nem ijesztesz!
Én tiszta szívem nem remeg előtted!
Vén tagjaimmal ki felbátorított,
Hogy behatoljak a barlangotokba
Megőriz engem, érzem. Ne kísérelj
Daczod énrajtam, te ördög szülöttje!
Ne pazarold rám kaczer bájaid!
Te ide csaltad őt hegyormaidra...

ARANYVIRÁG. Kit?

LELKÉSZ. Henrik mestert. Ki lehetne más!
Varázsszerekkel, pokoli itallal,
Míg megjuházott mint szelid öleb!
Ily férfiút, ily jó családapát,
A jámborságnak fényes mintaképét!
Ó istenem! Egy jött-ment utczalánya
Megkaparintja s úgy becsavarintja
Kötényibe, hogy elviszi magával
A hova tetszik! Szégyen és gyalázat!

ARANYVIRÁG. Rabló ha volnék - tőled nem raboltam!

LELKÉSZ. Nem tőlem! Ej... te orczátlan leányzó -
Nem tőlem, nem nejtől, gyermekétől,
De elraboltad az egész világtól!

ARANYVIRÁG (hirtelen megváltozva, diadalmasan).
Vigyázz magadra! Nem hallod ki jő?
Nem hallod-é lépési ütemét?
Nem némul-é el szavad dőre gáncsa?
Nem olvad-é át örömujjongásba?
Nem érzed-é fényét Balder-szemének?
S miként ha tested táncz lendítené meg?
A fű örül, ha lába eltiporja -
Király közelg. Te koldus! Le a porba!
Ihaj! Köszöntlek drága mesterem!
(Eléje szalad és karjaiba veti magát.)

(Henrik festői munkaruhában, kalapáccsal kezében megjelenik. Aranyvirágot kezénél fogva közeledik és megismeri a lelkészt.)

HENRIK. Üdvözlöm szivem mélyiből.

Kedvébe van szívem, hogy aranyát
Be nem mocskolhatná az áruló
Szenylelke sem!

LELKÉSZ. De mondja, mesterem,
Vaj' mit jelent előbbi esküvése?

HENRIK. Kakasra és hattyúra?

LELKÉSZ. S ló fejére!

HENRIK. Magam se tudnám, hogy jutott eszembe -
Tán a falu tornyán a szélkakasról,
Mely legfelül áll a napon ragyogva,
A lófejről, szomszédom házaormán,
A hattyuról, mely a kék menybe száll -
Ez vagy amaz bírt a kifejezésre -
Hisz egyre megy. Itt hozza már a bort.
Hát most a szó igaz értelmiben
Mindünk egészségéért ürítem.

LELKÉSZ. Köszönöm, mester! És avval viszonzom:
Sokáig éljen gyógyult mesterem!

HENRIK (fel, alájár). Meggyógyultam, ujjászülettem én -
Érzem tudómön, mily szélesre tágúl,
S mi kéjjel szívja a friss levegőt,
Mikéntha a tavasznak ereje
Belém tódulva szivemet hevítné!
Karomon érzem... milyen vaskemény,
S a kezemen, mely sasnak karmaképp'
A puszta légbe szétterpeszkedik
S újból bezárul türelmetlenül,
Tele tettvágygyal... Látja ott a szentélyt
Kertembe?

LELKÉSZ. Mit..?

HENRIK. A másik uj csodát?

LELKÉSZ. Semmit se látok!

HENRIK. Azt a fát se látja?

Olyan mint egy virágzó, esti felhő.
Mert Freya Isten szállt rá zsendítőn.
Ha törzsinél megáll lelkész uram,
Buja zsibongás üti meg fülét.
S ott látja rajta méhgyüjtők raját,
Szürcsölve a bimbók dús illatát.
E fához - érzem - vagyok most hasonló.
Megszállta lelkem, mint ez ágakat,
Isten termékenyítő ihlete,
Hogy hirtelen lángolva kivirult -
A szomjas méhek ám hadd jójjenek!

LELKÉSZ. Tovább! Szavát örömmel hallgatom!
E kivirult fa s mester uram is

Elkérkedhetnek - vaj' gyümölcsseik
Megérnek-é, azt Isten tudja csak!

HENRIK. Igaz, barátom... Minden tőle függ!
Hús ölnyi mélybe taszított le tegnap,
S ma fölemelt s ragyogva állok itt!
Bimbó, gyümölcs, mind tőle származik -
De kérje meg, hogy áldja a nyarat!
Mi bennem rejlik, méltó, hogy megérjen,
Oly remek ez, milyet nem tervezék:
Harangjáték a legnemesebb érczből,
Mely önmagától indul s csengve bong.
Ha kagylóképp' kezem fülemhe' tartom,
És hallgatózom, hallom a zenéjét.
Szemem behunyva, a nagy alkotás
Minden formáját tisztán láthatom!
Lám, a mit most ajándokul nyerék,
Mondhatlan kinnal, hasztalan kerestem
Mikor boldog mesternek csúfolának -
Mester se voltam, boldog sem valék -
Most mind a kettő: mester, boldog is!

LELKÉSZ. Hogy más mesternek nevezi, helyes!
De furcsállom, hogy maga mondja ezt -
Melyik templomnak készíti művét?

HENRIK. Egynek sem.

LELKÉSZ. Ejj. Hát ki rendelte meg?

HENRIK. A ki ama fenyőt utasítja,
Hogy örvény szélén ily magasra nőjjön!
Tréfán kívül: A templomocska fenn,
Minek alapját lelkész úr vetette,
Romban hever egyrészt, másrészt leégett,
Azért egy új templom számára én
Új alapot teremtek a magasban.

LELKÉSZ. Ó mester, mester! De most nem vitázok,
Hisz egymással tisztában nem vagyunk...
Azonban mégis kerekén kimondva,
Mivelhogy műve oly gyönyörű szép...

HENRIK. Igaz!

LELKÉSZ. Hát kérem, ki fizeti művét?

HENRIK. Ó lelkész uram, hogy ki fizeti!
Jutalom járjon ki a jutalomnak?
Hisz ily harangjátékot e napig
Nem zárt magába még templomtorony.
Erősebb hangja tavaszi viharánál,
Mely a mezőkön bűgva mennydörög,
S eképp' a harsonáknak szózatával
Némítsa el a templomok harangját,
S hirdesse ujjongó riadalommal

Az új világosság megszületését. - - -
 Nap, ősanyánk te... minden gyermeked,
 A kit emlőd tejjével felneveltél
 Aképp' ez is, kemény göröngy szülöttje,
 Forró esőnek árján sarjadott!
 Mind-mind feléd emelje dicsdalát,
 Mert tűzre gyújtál végre engem is
 Miként a szürke végtelent, a mely
 Most lágy pázsittal alattad mosolyg:
 Mindent, a mim van, néked áldozok! - - -
 Ó büszke nap, midőn megszólal egykor
 Virágos templomomnak csarnokából
 A mennydörgés ébresztő szózata,
 S a felhő, mely a hosszú télen által
 Szorongatón súlyosodott fejünkre,
 A messze földre gyöngyesőt leáraszt,
 Melyért sovárgva nyúl milljó merev kéz,
 S mintegy varázserőtől lángra gyúltan
 Hazaviszi a kincsét kunyhájába:
 Ott megfogják a selyemlobogókat
 Mik - haj! be régen! - várták e napot
 S a napünnephez elzarándokolnak - - -
 Lelkész uram, ez ünnep - ismeri
 Az elveszett fiú hasonlatát -
 Napanyánk drága ajándéka lesz,
 Mit megtévedt magzatjainak ad:
 Zászlók susogó rojtjai alatt
 Vonulnak a seregek templomomhoz.
 S megcsöndül im harangjátékom csodája
 Mesésen lágy csábító hangokon,
 Hogy kínos kéjtől sír minden kebel.
 Dalt énekel, egy rég elfeledett dalt,
 A szülőföldről, gyermekszerelemről,
 Mesebeli kutakból merített dalt,
 Egy ismeretlen ismerős danát...
 S a hogy rákezd titkosan, epesztőn
 - Majd csalogánybú, majd galambkaczaj -
 Megtörik ekkor minden szív jege
 S bőszerű gyűlölet, vad szenvedély, kemény dacz
 Forró, forró, forró könnyekbe olvad! - -
 S aztán a feszülethez odalépünk
 S könnyek között ujjongunk oda fel,
 A hol megváltva a nap erejétől,
 Mozdulni kezd a holt Üdvözítő
 S örök ifjúságában tündökölve
 Mosolygva száll le az új kikeletbe!

(Mind fokozódó lelkesedéssel, végre extasisban beszélt. Most felindulva jár fel s alá. Aranyvirág mámortól és szerelemtől reszketve, lábaihoz simul és megcsókolja kezét. A lelkes a borzadás mind láthatóbb jeleivel követte beszédét. A végén tartózkodik minden megjegyzéstől. Rövid szünet után erőltetett nyugalommal kezd szólni, de csakhamar elveszti önuralmát.)

LELKÉSZ. Most, kedves mester! meghallám szavát
S betűről-betűre bebizonyult,
Mit tiszteletreméltó férfiak
Aggó szívvel beszéltenek nekem.
Még a harangjáték meséje is -
Sajnálom mindezt mondhatatlanul!
Mellőzve most ömlengő szavait,
A hogy itt állok a czélből jövék,
Nem mintha áhitoznám a csudáit,
De hogy bajában támasza legyek!

HENRIK. Bajomban? Ej! Miféle bajba' volnék?

LELKÉSZ. Mester! Ébredjen végre álmiból!
A legrettentőbb álom tartja fogva,
Miből csak örök kárhozatra juthat!
Isten szavával ha nem sikerülne
Felkeltenem... úgy elveszett örökre!

HENRIK. Nem hinném.

LELKÉSZ. Mit is mond a biblia:
Kit Isten el akar veszejteni,
Vaksággal veri meg.

HENRIK. Ha ez a terve,
Lelkész uram nem tartja vissza karját.
De ha magam most vaknak mondanám,
Midőn fenkölt szellemmel telve el,
Egy hajnali felhő ágyán pihelve
Meváltott szemmel a mennyekbe nézek:
Megérdemelném, hogy Isten haragja
Örök sötétséggel büntetne meg!

LELKÉSZ. Hát, Henrik mester, ez a szárnyalása
Túlságosan fellengző énnekem.
Én egyszerű földönszülött vagyok,
Nem értek túlcsigázott dolgokat -
De azt tudom, mit mest'ram elfelejtett:
Mi jó, mi rossz, mi helyes, helytelen!

HENRIK. Ádám se tudta a paradicsomban.

LELKÉSZ. Ez mind csak lárifári, szóbeszéd!
Megromlott lelket nem takar vele!
Nem szívesen fordítom rá a szót:
Hogy felesége van és gyermeke...

HENRIK. Nos aztán?

LELKÉSZ. Hónapokon át kerüli
A templomot és önnön háza táját,
Hol felesége várja férj' urát
S anyjok könyjében áznak gyermeki.

HENRIK (hosszabb hallgatás után, meghatottan).
Ha letörölhetném e könyveket -

Be örömet megtenném, jó uram!
Nehéz órákon eltöprengve érzem:
Nóm bánatát most nem enyhíthetem -
Szerelmi lángban ki ujjászülettem,
Nem tölthetem meg üres serlegét
Én gazdagságom feleslegiből,
Mert néki méreg volna most borom!
Vaj', kinek ujj helyett saskarma nőtt,
Egy gyermek könnyes arcját simogassa?
Isten segítse!

LELKÉSZ.   Gonosz örület
A mit beszél! Igen, nyiltan kimondtam!
A szíve szörnyű keménységítő!
Egészen megrendülve állok itt!
Jól sikerült itt a sátáni csíny!
Feneketlen gázságu szándoka
Isten torzképibe rejtezkedett! -
Nem érzi hát: a mű, mit feldicsért,
Fölér a legrettentőbb iszonyattal,
Mit valaha pogány agy kieszelt.
Inkább a kereszténység fejire
Lekönyörögném mind a hét csapást,
Mivel hajdanta megbüntette Isten
Egyiptomot, mintsemhogya egykoron
Készen meglássam ezt a templomot,
Bál, Belzebub s Molochnak alkotását!
Térjen meg, mester! Maradjon keresztény!
Még nincsen késő! Lökje ki e lányzót,
Ezt a boszorkányt, ezt a rémlidérczet!
Egyszerre véget ér a bűvarázs
És mester uram lelke mentve van!

HENRIK. Mikor halálos lázban ténferegtem,
E lányka jött hozzám s meggyógyított!

LELKÉSZ. Inkább meghalni, mint így talpra állni!

HENRIK. Lelkész úr ekkép' vélekedhetik,
De én ez új életet elfogadtam,
Igy élem azt s hálás leszek neki,
Míg a halál feloldja fogadalmam!

LELKÉSZ. Tehát mindennek vége! Haj! nyakig
Merült be mester uram a gonoszba,
S ez a pokol, a mit mennynek kifestett,
Rabúl megejté. Már nem folytatom.
Csak annyit még: Most is virul a máglya
Boszorkány és eretnek részire!
Vox populi, vox dei! Működése
Soká titokba nem maradhatott:
Nem csoda, hogy gyűlöletet fakasztott -
Lehet, hogy a nép zúduló haragja

Tovább nem csillapítható s a község
Megtévedve legszentebb érzésiben
Önvédelemre gyűl és feldühödve
Megostromolja műhelyét!

HENRIK (kiszáradva nyugodtan). Lehet.
De nem ijeszt meg: Ha a szomszéd,
Kihez egy korsó hús borral közelgek,
A bort s a korsót kiveri kezemből,
Ugy hát eltikkad, ez a végzete!
Nem én, ő maga okozá a vesztit.
Én nem vagyok már szomszéd, mert hisz ittam,
Ha most azonban úgy fordul a sors,
Hogy a ki önmagát elámitá,
Én ellenem, a jó pohárnok ellen
Dühöngve lázad és hogy a sötétség
Iszapja lelkem fény sugarival
Vad harczra kél és szennyivel befecscent. -
Azért én én vagyok s tudom a célom!
S ha sok harangformát már összetörtem,
Még egyszer felemelem kalapácsom,
Hogy a harangot, mit a csöcselék
Sütött gázságból, dölyfből s száz piszokból
- Tán épp mikor új butaságra hí! -
Egy mesteri csapással porba zúzzam!

LELKÉSZ. Úgy Isten óvja! Végire jutottam -
Ember nem képes már kiirtani
A bünei bolondító virágát!
De még egy szóval megtoldom beszédem:
Búbánat a neve s megjő a nap,
Mikor vad álomszüleményi közt,
Nyíl fúrja majd át szive közepét -
Majd élni nem tud és meghalni sem,
S átkozni fogja önmagát, az Istent,
A művét és a mindenséget - akkor -
Akkor gondoljon rám mest' uram!

HENRIK. Ha rémeket akarnék festeni,
Lelkész uramnál jobban érteném -
Mit összepapolt, abból semmi sem lesz!
A nyíla ellen vértézett vagyok!
Oly biztosan még bőrömet se sérti,
Mint a mily bizonyos, hogy a harang,
A régi, tudja, az örvényre szomszéd,
A melyik a tó fenekére hullott,
Megcsendül újra még valamikor!

LELKÉSZ. Megcsendül, mester! Gondoljon reám.

A harmadik felvonás vége.

NEGYEDIK FELVONÁS.

Üveghuta belseje mint a 3-ik felvonásban.

A sziklafalba jobbról kapu van vágva, mely egy hegyi barlangba vezet. A színelő bal oldalán nyílt kovácsműhely fujtatóval és kéménnyel. Tűz ég rajta. Nem messze tőle egy üllő. Henrik harapófogóval izzó vasdarabot tart az üllőn. Hat apró törpe van körülötte bányászruhában. Az első együtt tartja Henrikkel a harapófogót. A második a nagy kovácspörölyt forgatja s le-leejti az izzó tűzre. A harmadik a fujtatóval a tüzet szítja. A negyedik legfeszültebb figyelemmel mozdulatlanul nézi a munkát. Az ötödik várakozó állásban bunkót tart készen, hogy lecsapjon vele. A hatodik az emelkedett trónuskán ül csillogó koronával fején. Kovácsolt s öntött darabok hevernek össze-vissza, architektonikus és figurális töredékek.

HENRIK. Csak rajta, rajta, míg karod kifárad,
Nem hat meg vinnyogásod, naplopó!
Ha kiszabott számod nem végzed el,
Mepörkölkölöm szakállad a tűzön.

MÁSODIK TÖRPE (eldobja a pörölyt).
Mindjárt gondoltam! Szedte-vette ficzkó!
Ha fenyegettem, nem tréfára vettem!

(A törpét, a ki ficzkándozik és kiabál, a tűzhely fölé tartja. A fujtatónál álló törpe hevesebben dolgozik.)

ELSŐ TÖRPE. Tovább nem bírom! Mester, roskadok!

HENRIK. Megyek (a második törpéhez). Megemberelted már magad?

(Második törpe buzgón és vidáman int, újra megfogja a pörölyt és teljes erejéből kalapácsol).

HENRIK. Kakasra és hattyúra! Résen állok!

(Megfogja a harapó fogantyúját.)

Patkókovács se hajthatná vasát meg,
Ha ily ficzkókkal teketóriázna.
Az ilyen népség az első ütésnél
Azon örül, hogy másikat nem üt.
A helyett, hogy buzgó bizalomra kelve
Végezné azt a száz apró kötelmet,
Miket ily munka méltán megkiván!
Üsd, vágd a vasat addig, míg meleg!
Miket csinálsz?

ELSŐ TÖRPE (túlbuzgalmában a vasat kezével akarja fölemelni).
Kezemmel alakítom.

HENRIK. Nem hagyod abba, vakmerő legény te!
Hamvvá sütöd meg túlbuzgó kezed!
Mitévő lennék, ha te most kidőlnél?
Te Wieland sarja! Te erőd nekül
Hogy sikerülne büszke tornyú művem
Saját magában megtámasztani?

Úgy vetni meg alapját, hogy az égit
Emelje csúcsát a nap közelébe?

ELSŐ TÖRPE. A forma sikerült s a kezem ép.
Egy kissé lankadt - ennyi az egész!

HENRIK. Hamar a vályuhoz! Vizikirály
Hadd hűtse zöld moszattal ujjaid.

(Második törpéhez.)

Pihenj hát, lusta! Érdemelt nyugalmad
Élvezd kevésbé! Addig a mi kész
Gyönyörködtessen mesteri jutalmul!

(A frissen kovácsolt vasat kezébe veszi, leül és szemléli.)

Jeles valóban! Ernyedetlen munka
Megkoronázta nekünk ezt az órát.
Úgy látszik nincs panaszra már okom:
A formátlanból forma született
S a zürzavarból ím kivált a kincs,
Melynek hasznát veszem e pillanatban.
Igazságos levén minden irányban
A készülő egészbe foglalom.
Mit sottogsz?

(A negyedik törpe egy székre áll s valamit Henrik fülébe súg.)

Hagyj békébe, bányarém!
Mert gúzsba kötöm a kezed s a lábad
S felpeczkelem a szájad, kotnyeles!

(A törpe elmenekül.)

Mi nem szolgál e részbül az egésznek?
Mi nincs inyedre? szólj, ha kérdezem!
Sohsem valék oly boldog, mint ez órán,
Nem egyezett még úgy szívem s kezem.
Mit gáncsolódo! Én vagyok a mester!
Nálamnál többet értenél, segéd?
Jőjj! Tárd ki véleményed érthetőn!

(A törpe újra hozzáközeledik. Henrik elsápad, sóhajt, felkel és a kész darabot újra az üllőre fekteti.)

Úgy e művet Sátán fejezze be!
S én répát ültetek meg burgonyát,
Eszem, iszom, jót alszom s meghalok! -

(Az ötödik törpe az üllő felé indul.)

Te ne merészelj hozzányúlni most!
Mit bánom én, hogy elkékül a képed,
Hajad felborzad s vést szór a szemed!
Ki teneked meghódo! s vaskezevel
Nem vet nyakadra féket, te zshivány!

Végül magát megadni kénytelen
S megvárni bunkód kegyelemcsapását!

(Ötödik törpe dühösen szétveri a formált darabot az üllőn. Henrik csikorgatja fogait.)

Csak rajta! Most már úgyis itt az est -
Le a szerszámmal! Törpék menjetek!
Ha majd a reggel új erőket ád
- Szívből reményelem! - újra idehívlak.
Eredjetek. Kéretlen munka nem fog!
Te ott a fujtatónál új vasat már
Nem izzíthatsz meg. Kotródj hát el innen!

(A törpék, kivéve a koronásat, eltűnnek a sziklakapun.)

S te koronás, ki csak egyszer beszélsz,
Mit állsz itt? Mire vársz még? Állj odébb!
Se ma, se holnap nem ejted ki szód!
Az isten tudja vaj valaha-é!
Vaj művem kész lesz-é valamikor?
Fáradt vagyok! Téged, te esti óra,
Ki beékelve a nap s éj közé,
Nem tartozol sem ide, sem oda,
Sohsem szerettelek. Te kalapácsom
Kicsavarod kezembül s nem adod meg
A szendert, melynek szól a pihenés.
A türelmetlen szív jól tudja, hogy
Csak várnia kell tehetetlenül...
S gyötrődve lesi, mikor jó a regg - - -
A nap betakarózva biborába,
A mélybe száll s itt hágy magunkba minket,
Kik megszokván fényét, most borzadunk,
S erőtlenül ejt foglyaul az éj!
Reggel királyok - este koldusok,
S ha szunyadunk, csak rongy a paplanunk!

(Végigfekszik a pamlagon s nyitott szemmel álmodik. Fehér köd nyomúl be a nyilt ajtón.
Miután szétoszlott, ott látni a Vizikirályt a vályú széle fölött.)

VIZIKIRÁLY. Koax. Brekeke. Most nyúgoszik
A földi féreg nádtető alatt.
Se lát, se hall. Pupos kísértetek
Felkúsznak szürke rajban a hegyekre.
Majd szóltanúl mutatják öklüket,
Majd a kezüket tördelik. Hiába!
Még a fenyő rikoltását se hallja.
Nem érti ezt a gonosz rémvisongást,
Mitől megreszket messze a pagony,
Míg ő maga ágával szerte csapkod
Ijedten, mint tyúkanya szárnyival.
Már-már megborzong - már a tél fagya
Beléhatol a teste-lelkibe.
De mind folytatja művét álmiban.
Hagyd abba! Harczod hasztalan, hisz Isten

Az, a kivel vívsz! Ő szólíta harczra -
S most félredob, mert hitvány, gyöngye vagy!

(Henrik nyögve forgolódik.)

Haszontalan minden áldozatod,
Bűn bűn marad! Ki nem daczolhatád,
Hogy Isten vétkeed érdemül betudja
S hogy bűnhődésed jutalomra váljon.
Tele vagy szennyel! Véres a ruhád!
A mosónét, ki megtisztítani tudná,
Hiába hívod, sohse jó elé!
Fekete villik gyűlnek lápon-erdőn,
Vadászni készen. Falkavonítás
Csendül füledbe meglásd hamarost!
Ködóriások fellegrákokat
Építenek a tiszta levegőbe
Sötét tornyokkal, rengeteg falakkal,
Mik lassan hegységedhez zajlanak
És szétlapítanak a műveddel együtt!

HENRIK. Lidércz gyötör! Segíts, Aranyvirág!

VIZIKIRÁLY. Szavad meghallja, jó, de nem segíthet!

Ha Freya volna és te maga Balder,
Ha tegzed napnyilakkal volna telve
S ellőve nem tévesztne egy se czélt:
Elbuknál mégis! Hallgass a szavamra:
Egy harang a tó mélyiben
Kavics, iszap között pihen,
Fel a magasba áhitoz
A menny világosságához.
Halak úsznak ki s be karimáján...
De legifjabb zöldhajú leánykám
Félősen tőle messze fordul -
S felsír a kínos szájalomtól.
Mert a harang oly furcsán gögicsél,
Mínthogyha száját elfutná a vér!
Kibontakozik a víz alól - - -
Ó jaj, ha hozzád újra szól.
Bim bam!
Isten segítsen álmaidban!
Bim bam!
Oly bús a hangja,
Akár a halál vón' a harangba!
Bim bam!
Isten segítsen álmaidban!

(Vizikirály lemerül a kútba.)

HENRIK. Segítség! A lidércz nyom! Jöjjetek!

(Felébred.)

Jaj, hol vagyok?

(Szemét dörzsöli és maga köré bámul)

Ki van a közelemben?

ARANYVIRÁG (megjelenik az ajtóban).
Én, én. Tán hívtál?

HENRIK. Jöjj, csak jöjj közel!
Tedd homlokomra a kezedet - így!
Kell, hogy érezzem szíved-hajadat,
Egész valódat! Jöjj! Erdő zamatja
S rozmarinillat árad ki belőled!
Csókolj meg, édes!

ARANYVIRÁG. Kedvesem, mi bánt?

HENRIK. Nem! Semmi! Fáztam! Adj egy takarót!
Itt heverék fáradt-erőtlenül
S gonosz hatalmak támadtak reám.
Megkínozzák a martalékukat.
Már fuldokoltam - de most éledek.
Hagyd, kedvesem! Most újra talpon állok.
Hadd jöjjenek!

ARANYVIRÁG. Kik?

HENRIK. Ellenim!

ARANYVIRÁG. Mifélek?

HENRIK. A névtelen ellenség valahány!
Szilárdan állok, úgy, mint egykoron!
A borzadást legyűrtem, bár hiéna
Módjára orvul, gyáván meglepett!

ARANYVIRÁG. Te lázas vagy.

HENRIK. Kissé hűvös van itt -
Nem baj. Ölelj meg. Nyomd ajkamra ajkad!

ARANYVIRÁG. Te édes, édes!

HENRIK. Egyet mondj, fiam!
Híszel-e bennem?

ARANYVIRÁG. Balderem! Te naphős!
Te halovány! Megcsókolom szemöldöd,
Mely tisztakék szemed beíveli!

(Szünet.)

HENRIK. Az vagyok-é? Balderhez-é hasonló?
Tedd, hogy elhigyjem. Add tudtomra, édes!
A büszke mámort ömleszd a szívembe,
Mi nélkül munka sohse sikerül!
Mert mint a hogy fogóval, kalapácsal,
Fáradni kell a kéznek szüntelen,
Márványt hasítani, vésőt igazítani,
S noha semmit el nem hanyagolunk,

Gyakorta ennek-annak híja van -
Úgy sokszor eltűn mámor és önérzet,
Mellünk szorong, tekintetünk elbágyad,
Lelkünknek tiszta mintaképe elvész! -
Nehéz az ég e szép ajándokát
A köznapi sok bajlódás között
Úgy megőrizni, hogy homály ne érje,
S ha elveszítjük, véle múl hitünk is!
Mintegy csalódva, kísértetbe jösz
Lerázni a bevégzés kínjait,
Miket előtted egykor eltakart
Az ihletésnek égi pillanatja!
De hagyjuk ezt. Még egyenes irányban
Száll áldozásom füstje menny felé.
Ha felülről a kéz tán leszorítja,
Ám tegye meg. Úgy papi öltözékem
Lehull vállamról - magam nem vetém le!
S nekem, ki oly magasra felkerültem,
Mint senki más, némán, elszánt-nyugodtan
Kell akkor Hóreb hegyiről leszállnom.
De fáklyát most! Világosság lobogjon!
Gyakorold bűvös mesterségedet!
Kinálj borodból! Az üdv röpke perczét
Izleljük gyorsan mint közemberek!
S töltsük ki jobban kénytelen nyugalmunk
Élettel, mint ahogy naponta azt
A renyhe csőcselék pazalni szokta!
Zenét hadd halljak!

ARANYVIRÁG. A hegyen repültem
Majd pókhálóként a szellőbe szállva,
Majd méh gyanánt szökellve, majd megint
Pillangóképp' bimbókhöz támolyogva.
S minden füvet, kökörcsint és mohát,
Csalánt, cziczkórót és harangvirágot
Szent esküvésre, fogadásra bírtam:
Hogy soha téged meg nem bántanak!
Igy hát te jó, te sápadt! sohse félj,
Hogy bős fekete villi majd lemetszi
A te szívednek szánt halálnyilát!

HENRIK. Milyen nyilat, milyen halál nyilát?
Hallottam e kísértetről! Tudom!
Lelkésruhában sompolygott felém
S fenyegetőn felemelé kezét,
S beszélt egy nyílról, mely belétalálna
Szívemnek éppen a közepibe!
Vajjon ki az, ki rám lövelli majd
A nyílat?

ARANYVIRÁG. Senki, senki, kedvesem!
Igézet óv minden erőszak ellen!

S most ints szemeddel, bólints a fejeddel
S lágy hangok kelnek duzzadt füst gyanánt.
Körülölelnek csengő fal gyanánt,
Min sem emberszó, sem harangzúgás,
Sem Lóki álnoksága nem hat át!
Csak adj jelet s fejünk fölé azonnal
Magas sziklákból boltív domborul.
Körülsürögnek famanók, fanőcskék,
Asztalt terítve, a falat diszítve...
De mert mindjobban törnek ránk kajánok,
Jöjj! meneküljünk a föld mélyibe,
Hol óriás fagyos lehe nem ér...
Ezer gyertyától csillog ott a csarnok...

HENRIK. Hagyd abba, gyermek! Mit nekem ily ünnep,
Míg gyászos némán, romként várja művem
Az órát, melyben ujjongón maga
Hirdesse az ünnepek ünnepét -
Inkább megyek, megnézni alkotásom,
Mihez szigorún fűznek vasbilincsek!
Végy fáklyát és világíts utamon.
Hamar! Előre! Míg ők mozgolódnak
Én áskálódó ellenségeim
- Hisz ingatag még palotám alapja -
Ne dőzsölgjön, de dolgozzék a mester! -
Mert ha művét tökély megkoronázza,
Ha kinyilvánul a rejtett csoda,
Ha ércz, kőkoczká, arany, elefántcsont
Kitárja azt utolsó ízeig -
Örökre áll ott diadalmasan!
Átok tapad a nem tökéleteshez,
De csúffá léssen, hogy ha megtörik.
S csúf tárgya légyen!

(Menni akar, megáll az ajtóban.)

Gyermekem, mit állsz?
Jöjj. Ne habozz. Tán megbántottalak?

ARANYVIRÁG. Nem, nem!

HENRIK. Mi a bajod?

ARANYVIRÁG. Nincs semmi, semmi!

HENRIK. Szegény leány! Tudom, min évelődöl:
A gyermek tarka pillangókat ejt meg
S a mit szeret, kaczagva megöli -
De én ilyen pillénél több vagyok!

ARANYVIRÁG. S ilyen gyermeknél nem volnék különb én?

HENRIK. Valóban az vagy! S ha tán elfeledném,
Nem volna fénye s célja életemnek!
Jövel! Szemed harmatja tükrözi

A fájdalmat, mit néked okozék.
Csak ajkam sérte, én nem úgy akartam.
Szívem irántad csak szerelmet érez!
Jöjj! Ne zokogj úgy! Új fegyvert te adtál,
Hogy újra kezdjem harcjátékomat,
S te töltéd meg üres kezem aranynyal,
Hogy istenekkel is merészkedém
A díjért versenyezni. S még e perczben is
Magam oly dúsgazdagnak érezem
Titokszerű szépséged gyönyörétől,
Hogy a mint ezt megérteni akarnám
Olyféle érzés támad a szívemben,
Mely egyenlően gyötrellem, meg üdv. -
Jerünk! Világíts!

ERDEI MANÓ (kívülről kiált). Hajrá! Csuhanj!
Előre! Fel! Mi patvart tétovázatok?
Hamvva omoljon Báál temploma!
Lelkész uram. Borbély úr. Rajta! Fel!
Itt van a szalma, a szurok, a rózse,
Henrik mester tündérleányt ölelget,
Mámorban úszik s másra nincs feje!

HENRIK. Tán nadragulyát nyelt ez a pimasz!
Mit ordítsz ficzko éjen-ködön át?
Óvd nyelvedet!

ERDEI MANÓ. Előled?

HENRIK. Úgy bizony!
Megránczigálom, te kamasz, szakállad!
Te fajzatoddal könnyen bánok el.
S ha megmutattam néked, ki a mester,
Megtörtelek s megnyirtalak: lefoglak
S munkás segéddé teszek, búja bak!
Nyerítség? Itt az üllő s a kalapács ott
Elég kemény, hogy hátad megpuhítsam!

ERDEI MANÓ (háta fordít neki).
A nagy kecskére mondom... rajta, vágd!
Sok vakbuzgónak éles fegyvere
Csiklándozott már, míg foszlányra vált.
Ezen az üllőn agyag a vasad,
S rád visszafröcscsen, mint tehéngané!

HENRIK. Hadd lám, kölyök te, átkozott manó te!
Ha vén volnál, miként a Veszter erdő
S otromba szádnál az erőd nagyobb -
Békómra fűzlek, vízfordóm leszel,
Gunyhóm kisöpröd, tömböt hengerítség,
S ha lomha vagy, csúnyán meglazsnakollak!

ARANYVIRÁG. Henrik, hallgass rá, szava intelem!

ERDEI MANÓ. Hajrá, vígan. Bolond egy tréfa lesz,
Ha borjúképp' téged máglyára visznek,
Ott leszek én is s tonnaszámra hordom
A ként, a szurkot és az olajat,
Hogy oly tüzet készítsenek neked,
Mely feketére festi az eget! (El.)

(Kurjogó hangzsivaj a mélyben.)

ARANYVIRÁG. Hallod-e, Henrik? Emberek rivallnak!
Borzalmas hangok - s mind vesztetre tör!

(Egy kő repül be s Aranyvirágot éri.)

Segíts, Anyókám!

HENRIK. Ej, hát ez a nyitja!
Álmomban egy vad falka üldözött -
A falkát hallom - de nem üldöz engem,
Sőt üvöltése épp kapóra jön,
Mert égnek földre szállott angyala
Szűz liljomával, édes kérelemmel,
Oly kitartást nem önthetett belém
S nem győzne úgy meg munkám nagy becséről,
Mint ama hangok undok zshivaja!
Csak jöjjetek. Megőrzöm javatok
Ha kell, magatok ellenében is!

ARANYVIRÁG (egyedül, buzgón).
Segíts, Anyókám. Segíts Vizikirály!

(Vizikirály kiszáll.)

Kedves Királyom, könyörgök neked:
Zúdíts a szírtről zuhatagokat,
Az úzó falkát te kergesd haza!
Tedd meg, tedd meg!

VIZIKIRÁLY. Brekeke. Mit tegyek meg?

ARANYVIRÁG. Örvénybe dönts le őket árjaiddal!

VIZIKIRÁLY. Nem tehetem!

ARANYVIRÁG. Tedd! Tedd meg kedvemért!

VIZIKIRÁLY. S ha már megtenném - mi hasznomra volna?
Kiállhatatlan a mesterke nékem,
Mert úr akarna lenni földön, égen!
Ha ölik egymást s őt agyonverik,
Inyemre van...

ARANYVIRÁG. Segíts, a míg lehet!

VIZIKIRÁLY. Mit kapok érte?

ARANYVIRÁG. Mondd hát, mit akarsz?

VIZIKIRÁLY. Ej, téged. Oldd le barna tagjaidról
Piros topánkád, fűződ s haczukádat!
Légy a ki vagy és szállj le karjaimba...
Ezer mérföldre viszlek innen el!

ARANYVIRÁG. Lám, be ravaszul eszelte ki ezt...
De egyszersemindenkorra kijelentem:
A nagyozolást kergesd ki vízfejedből!
Ha háromszorta vénebb is leszel
Mint Agganyókám és ha ez időn át
Egy osztriga kagylóiba bezárnál,
Meg nem kerítnél!

VIZIKIRÁLY. Úgy pusztuljon el!

ARANYVIRÁG. Hazudsz! Érzem, hazudsz! Halld szózatát!
A régi hang ez. Jól ösméred ezt!
Hej, úgy-e tőle gyáván összerezzensz?

(Vizikirály el.)

(Henrik jó. A harctól izgatott, vadul, diadalmasan kaczag.)

HENRIK. Nekem támadtak, mint a bős ebek,
S tűzcsóvával elűztem a kutyákat.
Fejükre sujték gránittömböket,
Ki el nem hullott, megfutott. Adj innom.
Harcz edzi mellem! Győzelem hevíti!
Szívem dobog. Vidáman lüktet vérem,
A harc nem fáraszt. Tízszeres erőt ad.
Új szeretetre s gyűlöletre gyűjt!

ARANYVIRÁG. Henrik, igyál!

HENRIK. Igen! add, add ide!
Mert borra, fényre s te rád szomjazom.

(Iszik.)

Reád köszöntöm, játszi tündérszellem!
E korty veled új frigyben egyesít!
Teremtő szív, ha véled meghasonlik,
A szomjúságnak rabja lesz, soha
Nem gyűri le a föld sulyát. Ne törj el!
Te vagy lelkemnek szárnya, gyermekem.
Ne törj el!

ARANYVIRÁG. Csak te ne törj össze engem!

HENRIK. Ég óvjon attól. Muzsikát szeretnék.

ARANYVIRÁG. Elő, elő, apró sereg!
Elő, elő a hangszerek!
Szakadékból, zúgból jöjjetek,
Megülni a győzelemünnepet!

(Zene.)

Hegedűszóra, fuvolahangra
Táncz heve lábam hadd ragadja,
Gyors lebegés közt bodros fürtöm,
Fénybogarakkal tele tűzöm,
S benne ha csillog tűzboglárom,
Freya szalagját sem kívánom!

HENRIK. Hallgass, úgy rémlik...

ARANYVIRÁG. Mi?

HENRIK. Nem hallod-é?

ARANYVIRÁG. Mit halljak?

HENRIK. Semmit.

ARANYVIRÁG. Szólj, mi a bajod?

HENRIK. Magam se tudom. Zenéd harsogását
Egy hang zavarja...

ARANYVIRÁG. Szólj, miféle hang?

HENRIK. Egy panaszos hang... egy rég sírba szállt...
De hagyjuk... hagyd... Jöjj kedvesem ölembe,
Nyújtsd nékem ajkad bíborserlegét,
Miből ki nem fogy a bor sohasem,
A mámor kelyhét nyújtsd, hogy elenyésszem!

(Csókolóznak, Hosszú, önfelelt szünet. Aztán egymást szorosan átkarolva, a kapu alá lépnek...
mindinkább megigézve a hatalmas hegyvidéktől.)

Lám, mily hideg és rengeteg a tér,
Mely odanyul az emberek lakához!
Ember vagyok. Megérted-é e szót?
Idegen s otthon vagyok odalent.
Idegen s itthon vagyok idefent.
Megértettél-e, gyermekem?

ARANYVIRÁG (halkan). Igen!

HENRIK. Mért nézel olyan furcsán?

ARANYVIRÁG. Borzadok!

HENRIK. Mitől?

ARANYVIRÁG. Magam se tudnám.

HENRIK. Jöjj, fiam,
Pihenni.

(A sziklanyiláshoz vezet, hirtelen megáll s hátrafordul.)

Csak ne öntené a hold
Merev szemének hófehér világát
A messzi földre... és bár ki ne tárná,
Honnan kiemelkedtem, a lapályt!
Mert mit a szürke ködlepel takar,

Nem szabad látnom... hallga...

Mit se hallasz?

ARANYVIRÁG. Semmit se és beszédedet se értem!

HENRIK. Még mind nem hallod?

ARANYVIRÁG. Nem, semmit se hallok.

Az őszi szél zúg át az avaron,
S fenn a magasban a sólyom riog.
De te, te ejtesz furcsa szavakat,
Oly tompa hangon, idegenszerűn!

HENRIK. Ott lenn, amott a hold véres világa,
Nem látod... ott a vízben tükrözik!

ARANYVIRÁG. Nem látok semmit...

HENRIK. A te sasszemekkel -
Semmit se látsz? Hát vak vagy? Ott vonulnak
Lassan vánszorgva...

ARANYVIRÁG. Tiszta képzelődés!

HENRIK. Nem képzelődés! Hallga! Oly igaz!
Mint a hogy Isten egykor megbocsát...
Ott kúsznak át most a kerek kövön,
Mely az ösvényt átfekszi...

ARANYVIRÁG. Ó, ne nézd,
Az ajtót zárom, hogy megmentselek!

HENRIK. Hagyd, mondom, hagyd, kell látnom! Akarom!

ARANYVIRÁG. Nézd, a fehér felhőnek fátyola
Örvény gyanánt forog a sziklavölgyben...
Te gyenge vagy, ne lépj be a körébe!

HENRIK. Nem vagyok gyöngé! eltűnt! Vége van!

ARANYVIRÁG. Úgy, úgy! Légy újra urunk, mesterünk!
Botor agyrémet szórjon szét erőd!
A kalapácsot fogd és zúzz vele!

HENRIK. Nem látod hát, hogy kúsznak mind fölebb!

ARANYVIRÁG. Hol?

HENRIK. Ott, a keskeny sziklaösvényen...
Szálingecskebe...

ARANYVIRÁG. Kik?

HENRIK. Apró fiúcskák
Mezitláb egy-egy korsócskát czipelnek...
Súlyos lehet... az egyik... majd a másik
Csupasz térdével tolja mind tovább.

ARANYVIRÁG. Ó jó anyám, oltalmazd a szegényt!

HENRIK. Dicsfény ragyog fejcskéjük körül...

ARANYVIRÁG. Bolygótűz ámít...!

HENRIK. Nem! kulcsold kezed!

Most látod: idejöttek...

(Letérdel, mialatt két gyermek árnyképszerűen a színre czihelődik, vízkorsót tartva a kezében. Száling fedi testüket.)

ELSŐ GYERMEK (elhaló hangon). Atyám!

HENRIK. Igen, fiam.

ELSŐ GYERMEK. Tiszteltet jó anyánk.

HENRIK. Köszönöm, fiam. Jó sora van-é?

ELSŐ GYERMEK (lassan, szomorúan, minden szót megnyomva).
Jó sora van!

(Haranghangok a mélyből alig hallhatóan.)

HENRIK. Mit hoztatok czipelve?

MÁSODIK GYERMEK. Egy korsócskát...

HENRIK. Nekem?

MÁSODIK GYERMEK. Igen, apuskám.

HENRIK. S mi van a korsócskába', gyerekek?

MÁSODIK GYERMEK. Valami sós!

ELSŐ GYERMEK. Valami keserű!

MÁSODIK GYERMEK. Anyácskánk könnyei.

HENRIK. Szent Istenem!

ARANYVIRÁG. Hová meredsz?

HENRIK. Reájok.

ARANYVIRÁG. Kikre? Szólj!

HENRIK. Hát nincs szemed? Reájok! Szóljatok!

Hol van anyánk?

ELSŐ GYERMEK. Anyánk?

HENRIK. Igen! Hol, hol van?

MÁSODIK GYERMEK. A vízirózsáknál!

(Erős harangzúgás a mélyből.)

HENRIK. Jaj! A harang!

ARANYVIRÁG. Melyik harang?

HENRIK. A rég eltemetett

Megcsendült. Ó, ki tette ezt nekem?

Nem, nem akarom hallani. Segíts hát!

ARANYVIRÁG. Térj, térj magadhoz, Henrik!

HENRIK.

Újra szól!

Szent Istenem, ki tette ezt nekem?
Halld, hogy dübörg a régen sírba zárt hang...
Most elakadt, most újra zúg dagadva.

(Aranyvirághoz.)

Gyűlöllek. Megutáltalak. Eredj!
Megütlegellek bűbájos rima!
Ei! Átkozott! Átok reád s reám!
Művemre és mindenre! Itt vagyok!
Megyek, megyek! Ég irgalmazz nekem!

(Összeszedi erejét, leroskad, újra feltápászkodik és elvánszorog.)

ARANYVIRÁG. Esmélj föl, Henrik. Állj meg! Vége van!

Negyedik felvonás vége.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

A hegyirét Agganyó házikójával, mint az első felvonásban. Éjfél után. A kút körül három sellő telepedett le.

ELSŐ SELLŐ. Tüzek lobognak!

MÁSODIK SELLŐ. Pirosló szelek
Lebegnek a hegyről a völgybe.

HARMADIK SELLŐ. Sötéten
Fellegzik a füst a fenyvest sodorván
Le a mélységbe.

ELSŐ SELLŐ. S odalenn fehér
Ködpára terjeng puha tó gyanánt,
Nyakig merülnek benne el a barmok
S vonítva bögnék a karám után.

MÁSODIK SELLŐ. A cserligetben szólt egy csalogány
S dala oly fájdalmasan reszketett,
Hogy nekidőltem a nyirkos avarnak
S belézokogtam.

HARMADIK SELLŐ. Furcsa egy dolog!
Pihenve, egy pókhálón szenderegtem,
- Haj! pár fűszál közt volt odafeszítve,
Biborfonálból szöve, csodalágyan:
Hasonlított királynő nyoszolyához,
Mikor reá nyugtattam a fejem -
A rét harmatja esti alkonyattal
Csillámló lobbot vetett én felém
S én meg szemem nehéz pillába rejtve,
Elalvám boldogan. Mikor imettem,
A fény kihalt a messzi téreken...
Nyugvóhelyem sivár. Csak keleten
Emelkedett sötét tűz, míg a hold
A hegyerincz kemény vállára fekve,
Izzott ormótlan fémdarab gyanánt.
S a véres fénynek ferde sugarától
Úgy látszott, mintha a rét megmozogna!
És sűgást-bűgást hallottam, sűhajtást,
Finom kis hangok panaszolva nyűgtek.
Beleborzadtam. Most megszűlíték egy
Zűldfényű lámpást hordó bogarat,
De elrebbent elűlem... s ott fekűdtem
Szorongó szűvvel, meg nem értve semmit,
Műg a tűndérfiak legkedvesebbje
Szitakűtűként oldalomra szállt.
S midűn megosztva fekhelyűnk enyelgtűnk,
Csűkjaink kűzű forró kűnyje hullt,
S vűgűl zokogva, vadul átkarolva,

Könyzápórral áztatva keblemet,
Így szóla: Balder elhalálozott!

ELSŐ SELLŐ (felkelve). Tüzek lobognak...

MÁSODIK SELLŐ (szintén felkelt). Balder ég a máglyán.

HARMADIK SELLŐ (lassan az erdő széléhez ment).

Baldernek vége... fázom... Átok, átok...

A máglyafüst betölti a világot.

(A réten köd lebben át. Mikorra kitisztul, a sellők eltűntek. Aranyvirág fáradtan, elgyötrődve leszáll a hegyről. Leroskad és újra felkel, a kúthoz megy, Hangja elhaló, bágyadt.)

ARANYVIRÁG . Hová-hová... Násztornál ültem...

Famanócskák zsongtak ott körültem...

Hoztak nekem egy serleget,

De vér volt benne bor helyett:

Innom kellett belőle.

S a hogy megittam a nászitalt,
Szívem egyszerre pusztá, kihalt,
Egy vaskéz üszköt dobott belé -
Minden örömem elperzselé...
Le kell most hútnöm a szívem!

Koronácska feküdt nászasztalomon
- Ezüsthál piros kalárisokon -
Kezembe vettem, fejemre tettem,
A Vizikirály mátkája lettem -
Le kellett hútnöm a szívem!

Ölembe nászajándokul
Fehér arany s piros alma hull...
A fehéret megettem és sápadt lettem,
Oszt' az aranyat s megkincsesedtem,
Végül a rózsapirosat.

Fehér, piros és aranyalma...
Ott ült egy lány és meg volt halva...

Nyisd fel kapudat most Vizikirály!
Holt mátkád országodba száll,
Ezüsthál, cseppkő, béka honába
A mélységes, hűvös homályba...
Haj én kiégett szívem!

(Leszáll a kútba.)

(Az Erdei Manó jön az erdőből s odaáll a kúthoz, belekiáltva.)

Hahó! Jöjj fel békák dicső királya!
Hé! Halló! Jöjj már lucsokgázoló te!
Süket lettél hát? Alszol-e te zöldhas?
Mondom neked jöjj! az esetben is,
Ha moszatágyon melletted feküdnék
A legszebb sellő csiklandván szakállad!
Jöjj! Hagyd ott. Nem bánod meg! Esküszöm!

Mert a mit most mesélhetek neked
Tíz vízszerelemi éjjellel fölér!

VIZIKIRÁLY (láthatatlanul a kútban). Brekekeke!

ERDEI MANÓ. Bújj hát ki, mit lötyögsz!

VIZIKIRÁLY (láthatatlanul).
Nincs most időm. Hagyj békén s fogd be szádat!
Erdei manó. Ej, ej! Időd nincs? Még hizlalhatod
Egyébkor is koltybékapotrohod!
Hallgass reám, öreg, egy keveset,
A hogy jósoldam, éppen úgy esett:
Faképnél hagyta! Légy most eszeden,
S a ritka pillangó tiéd leszen.
Kissé fakó bár, lábán alig áll -
Mit bánja azt Manó, Vizikirály?
Mulathatsz véle, öreg eleget,
Tán többet is, mint jólesik neked!

VIZIKIRÁLY (kidugja fejét, sunyin hunyorít szemével).
Miket nem mondasz! Hogy faképnél hagyta!
S azt hiszed, kell nekem az ördögadta!
Eszembe sincs!

ERDEI MANÓ. Hát nem fáj rá fogad mán!
Úgy a hollétét bárcsak kikutatnám!

VIZIKIRÁLY. Keresd, Manóka!

ERDEI MANÓ. Rég ütöm nyomát!
Hogy káromkodtam ködön, éjen át!
Felkúsztam, hova zergebak sem ért,
Kivallaték ott minden mormotért.
De sem ezek, sem a hegy sólyma, ölyve,
Sem tengelicz nem adott hírt felőle -
Tűz körül ültek az erdön favágók...
Kicsentem onnan egy égő hasábot,
S kormos világán lóttam-futottam,
Míg az elhagyott műhelyhez jutottam -
Lángolt az is, mint áldozati oltár,
Kéménye, gerendája elhajolt már,
S az emberkének mesterbüszkesége
Hamvába omlott! Mindörökre vége!

VIZIKIRÁLY. Minderről van alapos tudomásom,
Mit zavarod a kútba nyugovásom?
Azt is tudom, hogy a harang megcsendült,
S hogy nyelve kinek a kezébe lendült.
Azt láttam ott lenn, mit még sohase:
Egy holt asszonynak jéghideg keze
A harang után addig tapogat,
Míg végre is a mélyben ráakad.
Azt' a harang csak mennydörögni kezdett,
Hogy bőgésébe a föld belereszket.

Úgy zúgott-búgott, mint nőstényoroszlán
A mesteréért szerteordítózván,
S a megfúlt asszony búbánatos arczát
Hajfürtjei dicskörként simogatták,
S ha-hogy a fémet érinté bokája,
Kétszerte jobban zúgott harsogása!
Öreg vagyok bár s száz látványban edzett,
Mégis hajam az ég felé meredzett! - -
Ha láttad volna mit én odalent,
Nem faggatnál, a tündér hova lett -
Hadd elcsapongni bimbón, levelen -
Már nem nekem való a szerelem!

ERDEI MANÓ. Az égi bakra! Én nem hagyom el!
Mind azt mívelje, miben kedve tel!
Csak eleven lány testit átkaroljam.
Mit bánom én holt asszonyod a tóban!

VIZIKIRÁLY.

Koaksz, brekeke. Lám! Ej! Ejnye! Hóha!
Tudd meg tehát, ha nem csíp más mi bolha,
Pattintsd el ezt! Akárhogy kutatod,
Akár tíz évig is hajszolhatod,
Meg nem keríted! Hja! rám fáj foga!
S nem kell ő néki holmi bakpofa!
Isten veled! El kell távoznom, érts meg!
Lám, te szabadon indulsz a fenyérnek,
Míg rabúl ejtve kell legyezmem itt
Legifjabb asszonykám szeszélyeit!

ERDEI MANÓ (utána kiáltva).

Oly igaz, minthogy égen nap ragyog,
Oly igaz, minthogy szarvas bak vagyok,
Oly igaz, minthogy zöldek a fenyők,
Ugy ringatsz egykor embercsecsemőt!!
Jó mulatást. Csuhanj! Vígan nyugodj hát!
Czo fel a hegyre! Megölém a bolhát!

(Agganyó jó a kunyhóból s leveszi az ablaktáblákat.)

AGGANYÓ. Itt az idő fölkelni. Már szagolni
A reggelt. Nagy zaj volt az éjjel!

(Kakasszó hangzik.)

Hát persze. Kukoriku kikeri!
Miattam kár erőltetned magad
Te álmúzó... jól tudjuk, mi történt,
Minekelőtte szólal a kakas:
A tyúk aranytojást rakott s hamar
Ott láttam fenn az égbolton ragyogni...
Megvirrad... Hát te pintyike!
Miért nem fogsz te is hozzá dalodhoz?
Biztosra vedd... új hajnal pirkadoz!

Mi az körültem? tán csak nem lidércztűz?
Hja, elfeledtem a karbunkulust!

(Zsebében kotorász s kihúzza a vörösen fénylő követ.)

Már itt is van.

HENRIK HANGJA. Aranyvirág!

AGGANYÓ. No te
Kiálthatsz váltig, nem hiszem, hogy elgyün!

HENRIK. Aranyvirág. Nem hallod? Itt vagyok!

AGGANYÓ. Alig hiszem, hogy hangod hallaná!

HENRIK (üldözők előtt futva megjelenik a bódé fölötti sziklán, sápadt, züllött. Sziklakövet lóbál jobbájában, készen, hogy hátradobja a mélységbe.)

Csak merjete feljönni, nyomorultak!
Ha lelkész, borbély, tanító, szatócs!
Az első ki fel a magasba lép,
Homokzsákképpen gördül le a mélybe!
Ti löktétek le hitvesem, nem én!
Ti rongy, szemét nép, koldussöpredék!
Kik harmincz éjjel nyögnek Miatyánkot
Egy elveszett garasért, mialatt
Nem restelik - fenékig aljasok -
A hol lehet Isten szerelmitől
Mást aranyszámra megrabolni! - Czédák!
Képmutatók! Töltést emeltetek
Kövekből, hogy falat állítsatok
Lapályotok pokoli pusztasága
S Isten paradicsomi tengerének
Üdvözítő hullámai között!
Jövel ásó, ki e töltést ledönti!
Én nem valék az! Nem! Valóba nem!

(Leteszi a követ és fölfelé nyomul.)

AGGANYÓ. Megállj te! ott már nem mehetsz tovább!

HENRIK. Anyóka, mondd, mi ég ott?

AGGANYÓ. Mit tudom.
Egy ember volt ott, a ki építette,
Félig templom, félig királyi kastély,
Most, hogy elhagyta, hamuvá leég.

(Henrik kétségbeesetten fel akar hatolni.)

Mondom neked, meredek falhoz érsz ott:
Szárny kéne ahhoz, hogy oda repülj,
És a te lelked, ember, szárnysegett!

HENRIK. Bár szárnysegetten... fel kell oda mennem!
Az én művem, mi ott lángokban áll!
Megérted ezt? Én vagyok építője
S mindent, mi voltam s mit részül nyerek,

Belévettem...
Nem birok... nem birom tovább!

(Szünet.)

AGGANYÓ. Nyugodj kicsit, homályos most az út,
Ott arr' a padra ülj...

HENRIK. Nyugodni én?
Selyemágyat kínálhatnál nekem,
Úgy vonzana egy halom tört cserép!
S rég porladó anyámnak enyhe csókja
Hideg lázas ajkamra rálehellve
Tehetlen áldás volna és nyugalmat
Úgy adna mint fulánkja a darázsnek!

AGGANYÓ. No várj kicsinyég. A pinczémbe van
Egy korty borocska!

HENRIK. Nem, nem! Adj vizet!

(A kúthoz siet s szélére leül.)

AGGANYÓ. Eredj hát, merj belőle és igyál!

HENRIK (odamegy, merít belőle és iszik. Halk, lágy hang szól ki dalolva panaszosan a kútból.)

A HANG. Henrik, te édes szeretőm,
Mért ülsz a hideg kúttetőn?
Menj tova innen,
Úgy fáj a szívem -
Isten veled!

(Szünet.)

HENRIK. Anyó, mi volt ez? Adj feleletet.
Ki szólított ily búsan nevemen?
Henriknek hangzott a mélyből eredve
S legvégül sóhajtott: Isten veled!
Ki vagy Anyóka s én hol vagyok itt?
Úgy érzem, mintha ébrednék. A gunyhó,
A szirt s magad mind ismerős nekem,
És mégis idegen. A mit megértem
Nem több-e hát mint hang lehellete,
Mely alig volt, eloszlott már a légben?
Ki vagy Anyóka?

AGGANYÓ. Én? Hát te ki vagy?

HENRIK. Ezt kérdezed. Ki vagyok én Anyókám?
Be hányszor is kérdeztem ezt az égtől,
Hogy ki volnék én. Választ nem adott...
Egy bizonyos: akárki is vagyok,
Hős avvagy hitvány, félisten vagy állat
Vagyok a nap száműzött gyermeke,
Ki hazavágy s teljes tehetlenül
Megtörve anyjához kívánkozik.

Ez epedőn nyújt aranykart felém,
De sohsem ér el. Mit csinálsz te ott?

AGGANYÓ. Megérted azt majd idejébe!

HENRIK. Jó -

Mutasd nekem lámpád véres világán
Tovább az útat, mely a hegyre visz.
Ha ott vagyok, hol uralkodva álltam,
Ott egyedül, remeteképp tanyázom:
Nem úr többé, de szolga sem!

AGGANYÓ. Ne mondjad!
Egészen más, mit odafenn keressz!

HENRIK. Honnan tudod?

AGGANYÓ. Hja, egyet-mást tudunk mi!

Ugy-é, veszetten voltak sarkodon?
Ej haj! Ha élő életet vadásznak,
Az emberek olyak, mint farkasok,
De hogyha a halállal szembeszállnak,
Olyanok, mint egy birkanyáj, mibe
Egy farkas ugrott. Ilyen a világ!
Hát még milyen nyomoruságosak
A pásztoraik! Mind azt kiabálja:
Csülökre! Fuss... s nem a farkast úzik
Kutyáikkal, de önnön nyájukat
A farkas nyílt torkába kergetik!
Sokkal különb nem vagy a többinél!
Te is elűzted a szép életet
S nem vajmi bátran álltad a halált!

HENRIK. Nézd, jó Anyókám, nem tudom miért, hogy
Sugárzó életem eltaszítottam
És én, a mester, művem cserbe hagytam
Süldő inasként s mért hogy földre vert
Saját harangom s hangja, mit magam
Olték beléje. Annyi szent: dörögve
Zúgott ércmelle a hegyek felé
S a bérczek visszhangját úgy felkavarta,
Hogy minden oldalról felém hatolt
Vészkongatása. De mester maradtam!
Azzal a kézzel, mely megalkotá,
Semhogy magam roppanjak össze tőle,
Szétdarabolnom kellett a harangom!

AGGANYÓ. Hát a mi elmúlt, elmúlt s vissza nem jő!
Nem hágsz fel többé a te magasodba -
Azt mondhatom... derék sudárfa voltál!
Erős, de mégsem eléggé erős!
Hivatott voltál, de nem kiszemelt -
Jőjj ide s ülj le.

HENRIK. Anyó, ég veled!

AGGANYÓ. Jőjj ide s ülj le. Azt mondom neked:
Ki él, az látja csak az életet,
Meg nem találod soha odaát.

HENRIK. Ugy hadd haljak meg ezen a helyen!

AGGANYÓ. Az ügyis meglesz. Ha ki felrepült
Miként te, a világosság felé
S lebukik aztán, az halál fia!

HENRIK. Érzem, pályámnak legvégére értem.
Ám legyen úgy!

AGGANYÓ. Végén vagy.

HENRIK. Mondd tehát,
Te, ki olyan mindentudónak látszol:
Vaj azt, mit véres talppal kell keresnem,
Halálom előtt még meglátom-é?
Nem válaszolsz? Át kell-e szállanom
Sötét éjből a legsötétebb éjbe
Elvesztett fényem visszugára nélkül?
Ne lássam többé?

AGGANYÓ. Kit szeretnél látni?

HENRIK. Hát nem tudod kit... őt... ki volna más?

AGGANYÓ. Megengedem, hogy még egyet kívánhass...

HENRIK (gyorsan). Úgy hagyd, hogy egyszer viszontlássam őt!

AGGANYÓ. A mit kívántál, teljesülni fog!

HENRIK. Ó jó anyám, hát ily nagy a hatalmad?
Nem is tudom, hogy mért nevezlek így.
Egyszer, miként most, vártam a halált már
S minden lehelletemnél azt epedtem:
Bár végső volna! Ekkor jött elém ő
S a gyógyulás tavaszi fuvalomként
Hatotta át fölépült tagjaim...
S most újra oly könnyű vagyok, miként ha
Ujból magasba tudnék szállani!

AGGANYÓ. Mindennek vége! Túlnehéz a súly,
Mi lefelé húz, és halottaid
Nagyon erősek, le nem győzöd őket!
Vigyázz. Ide három kelyhet teszek:
Fehér borral töltöm az egyiket,
Vörössel ezt, sárgával meg amaszt.
Ha az elsőt megittad, visszatér
Erőd még egyszer. Ha amaszt kiittad,
Még egyszer érzed a világító fényt,
A mely belőled elszállt. Ámde ki
A két poharat már kiitta, annak
Az utolsót is ki kell innia.

(Házába akar térni, megáll s jelentősen mondja:)

Ki kell, mondtam! Jól megértsd szavam! (El.)

HENRIK (extázisban felugrott, midőn Agganyó azt mondja: «vége», sápadtan visszahőköl, most felébred merevségéből s leroskad a padra.)

Mindennek vége! Így mondotta nékem.
Szívem, ki most már teljesen tudó vagy,
Mit kérdezel még? Ó sorshirdető te!
Szavad elvágja nyaktiló gyanánt
Az élet fonalát... hiába... elmúlt!
Mi hátra van még, céltalan időzés! -
A mélységekből szél fú hidegen.
A nap, mely ott első fénysugarával
A felhő csíkját gyöngén beragyogja,
Már nem enyém... olyan sok napot éltem,
És ez az első, mely nem szól nekem!

(Megfogja az első poharat.)

Jőjj hát te kelyhem... mielőtt kivirrad!
Sötét egy csöpp izzik fenekeden,
Egy legutolsó... Nem volt több, Anyókám?
Ám legyen úgy! (Iszik.)

S most jőjj te második!

Teérted nyúltam az első után,
S ha te nem állnál itt, te drága, jó,
Szent mámoroddal s illatoddal, úgy
A tor, mihez e földre hítt az Isten,
Szegényes volna s úgy érzem, te hozzád
Dicső gazdánk, aligha érdemes!
De most köszönöm (iszik) pompás italod!

(Aeolhárfa lehellet suhan át a légen mialatt iszik. Aranyvirág fáradtan s komolyan kiszáll a kútból, szélére ül s fésüli hosszú kibontott hajzatát. Sápadt az arcza s maga elé dalol.)

ARANYVIRÁG (halk hangon).
Mély éjszakán egyedül magam,
Fésülgetem aranyhajam,
Szépséges Aranyvirág!
A fecske száll, a köd vonul,
Puszták tüze zsarátba hull...

VIZIKIRÁLY (láthatatlanul a kútban).
Aranyvirág!

ARANYVIRÁG. Megyek!

VIZIKIRÁLY. Tüstént lejjőjj!

ARANYVIRÁG. Úgy fáj a szívem,
Oly szűk a ruhám!
Én átkozott szegény kis hableány!

VIZIKIRÁLY. Aranyvirág!

ARANYVIRÁG. Megyek!

VIZIKIRÁLY. Tüstént lejj!

ARANYVIRÁG. Holdfénybe hajam fésülgetem,
S eszembe jut egykori kedvesem.
A harangvirágok csengenek,
Mit csengenek vaj: kint vagy üdvöt?
Vagy együtt mind a kettőt?
Ki tudná, mit jelentenek!
Megyek, megyek. Időm lejárt!
Odahagyom már e határt.
Hogy lent örökre lakjam,
A nyirkos iszalagban! (Leszállóban.)
Ki szólít halkán?

HENRIK. Én!

ARANYVIRÁG. Ki az?

HENRIK. Nem ismersz?
Jöjj közelébb és azonnal megismersz!

ARANYVIRÁG. Nem mehetek. Nem ismerek reád!
Menj, mert meghal, ki vélem szóba állt!

HENRIK. Te meggyötörsz! Jöjj, fogd meg a kezem
S rám ismersz!

ARANYVIRÁG. Nem ismertelek sohasem!

HENRIK. Nem ismersz?

ARANYVIRÁG. Nem.

HENRIK. Nem láttál soha még?

ARANYVIRÁG. Nem én!

HENRIK. Úgy hadd pusztítson el az ég! -
Sohsem csókoltam ajkadat sebesre?

ARANYVIRÁG. Soha!

HENRIK. Ölembe sem jövél repesve?

VIZIKIRÁLY (láthatatlanul a kútban).
Aranyvirág!

ARANYVIRÁG. Megyek!

VIZIKIRÁLY. Siess ide!

HENRIK. Ki hítt?

ARANYVIRÁG. Uram, a kútnak mélyibe!

HENRIK. Kínokba látsz most, görcsös gyötrelemben,
Nem vívott még ily szörnyű harczot ember!
Ó, legalább te irgalmazz nekem.
Ó, válts meg engem.

ARANYVIRÁG. De hogyan tegyem?

HENRIK. Jöjj hozzám.

ARANYVIRÁG. Nem mehetnek.

HENRIK. És miért nem?

ARANYVIRÁG. Mert körbetánczot tánczolunk a mélyben...
Bohókás táncz ez... lábam bár nehéz...
Tánczközbe' könnyű... csodakönnyű lész'...
Isten veled!

HENRIK. Hová mégy... óh ne menj...

ARANYVIRÁG. Örök távolba!

HENRIK. Ott a serlegem...
Nyujtsd ide, Magda... ó, arczod be sárga...
Ki ad most enyhét a nagy szomjúságra?
Megáldom érte!

ARANYVIRÁG. Én!

HENRIK. Ó, add meg, add!

ARANYVIRÁG. Adom... s pihenni hagyd a holtakat!

HENRIK. Ó, érzem, érzem égi képedet!

ARANYVIRÁG. Ég óvjon... Nem vagyok már kedvesed...
Az voltam egykor friss május hevébe -
De vége már most...

HENRIK. Vége.

ARANYVIRÁG. Vége, vége!
Ki altatott el este énekével,
Ki ébresztett fel bűbájos zenével?

HENRIK. Te! Te voltál az!

ARANYVIRÁG. Én?

HENRIK. Aranyvirág!

ARANYVIRÁG. Szűz tagjait ki adta át neked?
Kút mélyibe a kezed kit vetett?

HENRIK. Te! Te voltál az!

ARANYVIRÁG. Én?

HENRIK. Aranyvirág!

ARANYVIRÁG. Isten veled!

HENRIK. Halkan vezessetek...
Most jó az éj, a mély, a rettegett!

ARANYVIRÁG (odaroohan hozzá, térdeit átkarolja, ujjongva).
A nap kél!

HENRIK. A nap!

ARANYVIRÁG. Henrik!

HENRIK. Áldalak!

ARANYVIRÁG (átöleli Henriket s ajkait ajkaira nyomja - aztán a haldoklót lefekteti).
Henrik!

HENRIK. Odafenn szól a napharang!
A nap... a nap! Hosszú az éj alatt!

(Hajnalhasadás.)

Vége.